

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна
Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин
та туристичного бізнесу»

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: **«МІЖНАРОДНА КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ
ДАНІЇ: СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ»**

Виконала:

студентка 2 курсу групи УО-61
спеціальності «Міжнародні економічні
відносини»
освітньої програми «Міжнародні
економічні відносини
другого (магістерського)
рівня вищої освіти

Тимофєєва В. О.

Керівник: к.е.н., доц. Шуба М. В.

Рецензент:

Харків – 2024 року

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Навчально-науковий інститут «Каразінський інститут міжнародних відносин та туристичного бізнесу»

Кафедра міжнародних економічних відносин та логістики

Рівень вищої освіти другий (магістерський)

Спеціальність 292 Міжнародні економічні відносини

Освітня програма «Міжнародні економічні відносини»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

_____ Анна ЗАЙЦЕВА
 “ _____ ” _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ СТУДЕНТУ Тимофєєвій Вікторії Олеговні

1. Тема роботи **«Міжнародна конкурентоспроможність Данії: сучасний стан та перспективи розвитку»**

керівник роботи к. е. н., доц. М. В. Шуба

затверджені наказом по університету від 17.09.2024 року № 4001-5/2938

2. Строк подання студентом роботи 18.11.2024 р.

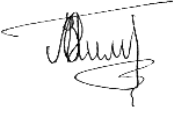
3. Перелік питань, які потрібно розробити

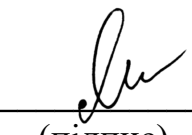
Розглянути теоретичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн; розглянути основні показники міжнародної конкурентоспроможності країн; дослідити методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн; дослідити сучасний стан розвитку економіки Данії; проаналізувати міжнародну конкурентоспроможність Данії у світових рейтингах; встановити фактори, що формують міжнародну конкурентоспроможність Данії; визначити потенціал підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії; узагальнити перспективні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії.

4. План роботи

№ з/п	Назва етапів роботи
1	Розділ 1. Теоретико-методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн
2	Розділ 2. Сучасний стан міжнародної конкурентоспроможності Данії
3	Розділ 3. Перспективи розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії

5. Дата видачі завдання 01.12.2023 року

Студент В. О. Тимофєєва
(підпис)

Керівник роботи М. В. Шуба
(підпис)

ЗМІСТ

Вступ.....	5
Розділ 1. Теоретико-методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн.....	8
1.1. Теоретичні засади дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн.....	8
1.2. Основні показники міжнародної конкурентоспроможності країн.....	14
1.3. Методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн.....	19
Висновки до першого розділу.....	23
Розділ 2. Сучасний стан розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії.....	25
2.1. Сучасний стан розвитку економіки Данії.....	25
2.2. Міжнародна конкурентоспроможність Данії у світових рейтингах.....	37
2.3. Фактори, що формують міжнародну конкурентоспроможність Данії.....	42
Висновки до другого розділу.....	52
Розділ 3. Перспективи розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії.....	54
3.1. Потенціал підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії.....	54
3.2. Перспективні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії.....	59
Висновки до третього розділу.....	70
Висновки.....	72
Список використаних джерел.....	77
Додатки.....	89

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Міжнародна конкурентоспроможність Данії є важливим об'єктом дослідження, оскільки успіх країни в умовах глобалізації демонструє, як національні економіки можуть ефективно інтегруватися в світову економіку та підтримувати високий рівень конкурентоспроможності. Данія вирізняється високим рівнем економічного розвитку, значними інвестиціями в інновації, людський капітал і екологічні ініціативи, що дозволяє їй поєднувати економічну ефективність із соціальною стабільністю та принципами сталого розвитку. У контексті зростаючої глобальної конкуренції та мінливих економічних умов досвід Данії є цінним прикладом для інших країн, які прагнуть досягти подібних результатів.

Аналіз сучасного стану та перспектив розвитку конкурентоспроможності Данії є важливим не лише для оцінки її позицій у міжнародних рейтингах, але й для виявлення ключових факторів, що формують ці позиції. Дослідження таких факторів, як інновації, ефективність державного управління, екологічна відповідальність та інші дозволяє зрозуміти, які елементи є найбільш вагомими для зміцнення конкурентних переваг Данії. Такий аналіз є особливо актуальним в умовах глобальної нестабільності та динамічних змін економічних трендів, що вимагає від держав постійного адаптування та удосконалення своїх стратегій.

Водночас, подальше вивчення перспектив розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії є важливим з огляду на зміни в світовій економіці, зокрема розвиток технологій, тенденції до екологічної стійкості та трансформації ринку праці. Данія вже досягла значних результатів у впровадженні принципів «зеленої» економіки, що робить її досвід цінним для інших країн, які прагнуть досягти балансу між економічним зростанням та захистом довкілля. Таким чином, комплексний аналіз та узагальнення

досвіду Данії можуть бути корисними як для теоретичних досліджень, так і для практичного застосування у стратегічному плануванні соціально-економічного розвитку інших країн.

Ступінь вивчення проблеми. Теоретичною основою дослідження є праці вчених та науковців з усього світу. Можна виділити праці таких зарубіжних вчених: М. Портер, П. Кругман, Н. Конте, Дж. Нільсен, Л. Робертс, С. Торкінгтон; вітчизняних дослідників: І. С. Марченко, О. П. Перерва, Т. В. Романчик, П. Г. Перерва, І. В. Король, О. С. Ляшенко тощо.

Мета і завдання дослідження. Метою даного дослідження є визначення сучасного стану та перспектив розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії.

Поставлена мета обумовила необхідність вирішення наступних наукових **завдань**:

- розглянути теоретичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн;
- дослідити основні показники міжнародної конкурентоспроможності країн;
- визначити методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн;
- дослідити сучасний стан розвитку економіки Данії;
- проаналізувати міжнародну конкурентоспроможність Данії у світових рейтингах;
- встановити фактори, що формують міжнародну конкурентоспроможність Данії;
- визначити потенціал підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії;
- узагальнити перспективні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії.

Об'єктом дослідження є розвиток міжнародної конкурентоспроможності країни.

Предметом дослідження є сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії.

Методи дослідження. Методичну основу даного дослідження складають: методи порівняння, аналізу та синтезу, кореляційно-регресійний аналіз (2.1, 2.2, 2.3, 3.1), методи індукції, узагальнення та систематизації (1.1, 1.2, 3.2). Дослідження базується на використанні принципу єдності теорії та практики.

Інформаційна база дослідження. При підготовці кваліфікаційної роботи магістра використано праці вчених, фахові економічні матеріали, статті, наукові посібники, а також офіційні статистичні дані (наприклад, Trade Map, Statista, World Bank, Trading Economics, IMD (International Institute for Management Development), CPI (Corruption Perceptions Index), HDI (Human Development Index), GII (Global Innovation Index) тощо).

Апробація результатів дослідження. Окремі положення кваліфікаційної роботи магістра були опубліковані у збірнику матеріалів XVIII науково-практичної конференції молодих вчених «Актуальні проблеми світового господарства і міжнародних економічних відносин» (21 квітня 2023 року, м. Харків). Назва доповіді «Міжнародна конкурентоспроможність Данії за Індексом розвитку менеджменту (IMD)».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків; містить 89 сторінок тексту, 9 рисунків, 13 таблиць, 1 додаток. Список джерел містить 7 найменувань літератури, 81 електронних публікацій.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ДОСЛІДЖЕННЯ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН

1.1. Теоретичні засади дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн

Міжнародна конкурентоспроможність – це багатовимірна концепція, яка охоплює широкий спектр економічних, соціальних і технологічних аспектів розвитку країни. Вона відображає здатність держави створювати додану вартість, забезпечувати стаке економічне зростання та підвищувати добробут населення у конкурентному глобальному середовищі. Міжнародна конкурентоспроможність залежить як від ефективності на міжнародних ринках, так і від розвитку внутрішніх економічних процесів [1, с. 146].

На міжнародному рівні конкурентоспроможність визначається спроможністю країни успішно реалізовувати продукцію на зовнішніх ринках, підтримуючи позитивний зовнішньоторговельний баланс. Це досягається завдяки використанню сучасних технологій, високому рівню інноваційного потенціалу та інтелектуального капіталу, а також завдяки сприятливому бізнес-середовищу. Високоякісний внутрішній попит, що формується завдяки вимогливим споживачам, стимулює інновації та модернізацію, допомагаючи компаніям досягати переваг не лише на внутрішньому, а й на міжнародному ринках.

Водночас національна конкурентоспроможність багато в чому залежить від взаємодії з суміжними та допоміжними галузями. Їхня конкурентоспроможність сприяє формуванню інноваційного середовища через тісну співпрацю, обмін технологіями та знаннями. Особливу роль відіграє географічна близькість, яка забезпечує швидкий доступ до інформації, постійний обмін ідеями та ефективну координацію між галузями.

Це дозволяє національним компаніям використовувати сучасні матеріали, технології та обладнання, що користуються попитом на світовому ринку.

Процес формування міжнародної конкурентоспроможності потребує гармонійного поєднання внутрішніх і зовнішніх факторів. Важливо забезпечити стабільну макроекономічну базу, ефективне управління, розвиток людського капіталу та впровадження інновацій. Глобальна інтеграція економіки потребує адаптації до світових викликів, що дозволяє країнам підвищувати свою стійкість і конкурентні переваги в умовах динамічного економічного середовища [1, с. 146-147].

Національне процвітання не є даністю, а досягається завдяки наполегливим зусиллям. Воно не визначається виключно природними ресурсами, трудовим потенціалом, процентними ставками чи валютним курсом, як стверджує класична економічна теорія.

Конкурентоспроможність країни залежить від здатності її промисловості до постійних інновацій і модернізації. Компанії досягають переваг у глобальній конкуренції завдяки викликам і внутрішньому тиску, які сприяють їхньому розвитку. Значну роль у цьому відіграють сильні внутрішні конкуренти, активна взаємодія з місцевими постачальниками та високі вимоги споживачів на національному ринку.

Зі зростанням ролі знань у глобальній економіці значення національних факторів посилюється. Конкурентні переваги формуються та підтримуються через локалізовані процеси. Ключовими елементами, що впливають на успіх у конкуренції, є відмінності в цінностях, культурі, економічній структурі, інституційній системі та історичному контексті кожної країни.

Моделі конкурентоспроможності різняться від країни до країни, і жодна з них не може бути лідером у всіх галузях одночасно. Успіх здебільшого досягається в тих секторах, де внутрішнє середовище є найбільш

сприятливим, динамічним і стимулює постійний розвиток та вдосконалення [2, с. 73].

Сучасна глобальна економіка визначається стійким та неперервним конкурентним тиском між країнами, що ставить перед ними завдання не тільки забезпечення економічного зростання, але й досягнення та збереження конкурентоспроможності. Термін «конкурентоспроможність країн» виявляється ключовим у розумінні та аналізі їхнього місця в світовому економічному ландшафті.

Дослідження конкурентоспроможності країн спрямовані на розкриття теоретичних підґрунтів, які лежать в основі визначення концепції конкурентоспроможності країн. Мета полягає в розгляді різних підходів, які дозволяють систематизувати та розуміти це поняття, відкриваючи його багатогранність та вплив на економічний розвиток.

З цієї точки зору, аналіз теоретичних аспектів конкурентоспроможності країн стає важливим завданням для розуміння та вдосконалення стратегій, спрямованих на підвищення ефективності національної економіки [2, с. 76-77].

Майкл Портер є одним з перших, хто систематично дослідив питання конкурентоспроможності країн. У своїй впливовій роботі «The Competitive Advantage of Nations» опублікованій у 1990 році, він представив так звану «Діамантову модель» (відому також як «ромб конкурентних переваг»), яка стала інтегральною частиною сучасної теорії економічної конкурентоспроможності.

Теорія конкурентних переваг Майкла Портера пояснює, що країни мають унікальні конкурентні переваги, які допомагають їм утримувати провідні позиції на світовому ринку сильну позицію на світовому ринку. Ці переваги можуть бути сформовані через «діамантовий аналіз». Основні ідеї наукової праці «Національної конкурентної переваги» включають: країни

використовують свої природні та людські ресурси для створення конкурентних переваг; інновації та дослідження виконують важливу роль у створенні конкурентних переваг, і їх розвиток підтримується національними фондами та інститутами; урядова підтримка, регулювання та податкові стимули; споживачі та їх вимоги [2, с. 77].

У своїй роботі М. Портер висунув тезу, що конкурентоспроможність країн не обмежується лише традиційними економічними факторами, такими як праця та капітал. Він вперше визначив чотири ключові складові: умови факторів, умови попиту, пов'язані та сприяючі галузі та стратегія, структура та конкуренція фірм, які взаємодіють і визначають конкурентні переваги країн, а також дві додаткові складові – уряд та випадок (рис. 1.1) [3, с. 4-5].

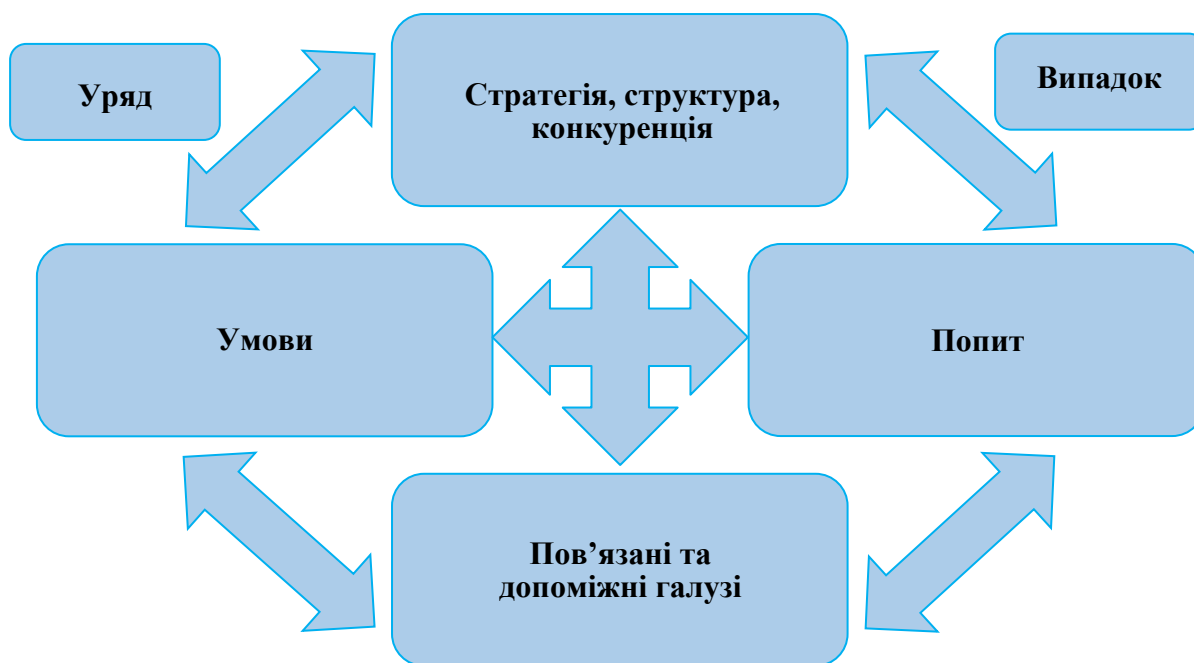

Рис. 1.1. «Діамантова модель» М. Портера.

Джерело: складено автором за матеріалами: [3, с. 5].

Робота Портера визначила новий підхід до розуміння та оцінки конкурентоспроможності, а його «Діамантова модель» продовжує впливати на економічні дослідження і стратегічне планування на рівні національних економік [3, с. 5].

Майкл Портер виділяє кілька основних груп факторних умов, що впливають на конкурентоспроможність країни: 1) людські ресурси – охоплюють різні категорії працівників, зокрема науковців найвищої кваліфікації; 2) природні ресурси – включають географічне положення, кліматичні умови та інші природні особливості країни; 3) капітал – враховує специфіку національних фінансових систем та структуру ринків капіталу; 4) науково-інформаційний потенціал – містить накопичені знання, необхідні для створення товарів і послуг, зокрема наукові, ринкові та технічні аспекти; 5) інфраструктура – охоплює тип, якість та вартість елементів інфраструктури, які впливають на конкурентоспроможність, а також фактори, що сприяють підвищенню рівня життя.

Основна ідея вченого полягає в тому, що конкурентоспроможність країни визначається не лише наявними, а й створеними факторами. Важливими є швидкість їх створення та механізми вдосконалення, які підвищують ефективність використання цих факторів.

Майкл Портер також розділяє фактори на базові та розвинені, а також на загальні та спеціалізовані. За його словами, міжнародна конкуренція починається з базових факторів, таких як робоча сила чи природні ресурси, однак залежність лише від них є нестійкою. Натомість розвинені фактори, які формуються на основі базових, є складнішими для відтворення й забезпечують тривалу конкурентну перевагу на світовому ринку [4, с. 46].

Пол Кругман, провідний економіст і лауреат Нобелівської премії з економіки, зробив також значний внесок у розуміння конкурентоспроможності країн. В його роботах основний акцент робиться на зв'язку між зовнішньою торгівлею, просторовим розташуванням економічних суб'єктів і конкурентоспроможністю.

«Competitiveness: A Dangerous Obsession» – це стаття, написана Полом Кругманом, в якій він висловлює свої погляди на концепцію

конкурентоспроможності країн і виражає певні застереження щодо її переоціненості. У цій роботі П. Кругман висловлює думку, що ідея конкурентоспроможності може бути небезпечною, якщо вона розглядається як єдина міра економічного успіху. Він стверджує, що фокус на підвищенні конкурентоспроможності може вести до неправильних економічних політик, зокрема, втрати акценту на соціальні питання та несприятливий вплив на робочі умови. П. Кругман також розглядає питання торговельного дефіциту та показує, що це не завжди є ознакою економічної слабкості. Він наголошує на тому, що концепція конкурентоспроможності повинна розглядатися в комплексі з іншими факторами, такими як зайнятість, соціальні аспекти та сталість економічного розвитку.

Наукова праця П. Кругмана спрямована на критичний огляд концепції конкурентоспроможності та закликає до розуміння її в ширшому соціально-економічному контексті, замість фокусування лише на поверхневих економічних показниках [5, с. 17].

Таким чином, Майкл Портер, визначаючи конкурентоспроможність країн, впроваджує концепцію «Діамантової моделі». За його підходом, конкурентна перевага нації визначається унікальністю факторів, які формують її позицію на світовому ринку. М. Портер вважає інновації та дослідження ключовими для створення конкурентних переваг, а його модель акцентує перехід від матеріальних до нематеріальних елементів національної конкурентної переваги.

Пол Кругман, навпаки, застерігає від переоцінення концепції конкурентоспроможності. У своїй науковій праці «Competitiveness: A Dangerous Obsession» він вказує на можливі негативні наслідки надмірного фокусу на конкурентоспроможності. П. Кругман висловлює думку, що ця концепція може призвести до неправильних економічних політик, зокрема, втрати уваги до соціальних аспектів і негативного впливу на робочі умови.

Отже, порівнюючи підходи М. Портера та П. Кругмана, можна відзначити, що М. Портер фокусується на створенні конкурентних переваг через унікальні фактори, тоді як П. Кругман підкреслює необхідність балансу між конкурентоспроможністю і соціальними аспектами економічного розвитку.

1.2. Основні показники міжнародної конкурентоспроможності країн

Показники міжнародної конкурентоспроможності країни є багатовимірними й охоплюють економічні, соціальні, технологічні та інституційні аспекти. Вони знаходять відображення в дослідженнях міжнародної конкурентоспроможності від різних організацій, які представлені у вигляді індексів. Ці індекси оцінюють економічну ефективність, соціальні показники, інноваційний потенціал та багато інших аспектів розвитку країн. Кожен з індексів надає цінну інформацію для урядів, підприємств та інвесторів, допомагаючи визначати сильні та слабкі сторони економік, а також розробляти стратегії для підвищення конкурентоспроможності на глобальному рівні. Серед найвідоміших індексів міжнародної конкурентоспроможності країн – Щорічник світової конкурентоспроможності (World Competitiveness Yearbook, WCY), який розробляє Міжнародний інститут розвитку менеджменту (IMD). Також варто зазначити, що такі індекси, як Індекс сприйняття корупції, Індекс економічної свободи, Індекс людського розвитку та Глобальний інноваційний індекс можуть виступати у якості індикаторів, що характеризують сильні і слабкі сторони країни щодо конкурентоспроможності її економіки на світовому ринку. Кожен з цих індексів має свою унікальну методологію, але всі вони прагнуть надати комплексний аналіз того, як країни можуть забезпечити сталий розвиток та підвищити свою позицію на світовій арені.

Щорічник світової конкурентоспроможності вперше був опублікований IMD у 1989 році. Цей звіт є одним із найповніших джерел інформації про конкурентоспроможність країн, надаючи порівняльний аналіз, дані про тенденції, а також результати масштабних досліджень і опитувань.

Щорічник аналізує та ранжує країни на основі їхньої здатності ефективно використовувати ресурси і компетенції для забезпечення довгострокового створення цінності. Конкурентоспроможність економіки не обмежується лише показниками ВВП чи продуктивності, адже вона також залежить від політичних, соціальних і культурних умов. Відтак, уряди повинні формувати середовище з надійними інфраструктурами, інституціями та політиками, які стимулюють підприємства до створення стійкої економічної вартості [6].

Рейтинг світової конкурентоспроможності IMD оцінює 67 економік на основі чотирьох ключових факторів: економічні показники, ефективність уряду, ефективність бізнесу та інфраструктура. Ці фактори охоплюють широкий спектр аспектів конкурентоспроможності, включаючи макроекономічну стабільність, фіскальну політику, якість інституцій, відкритість ринку, динамізм бізнесу, інновації, освіту, охорону здоров'я та стан довкілля [7].

Рейтинг світової конкурентоспроможності IMD аналізує кожну країну за чотирма критеріями. По-перше, він розглядає економічні показники країни, аналізуючи її внутрішню економіку, міжнародну торгівлю та інвестиції, а також зайнятість і ціни. По-друге, він розглядає ефективність уряду з точки зору державних фінансів, податкової політики, інституційної та суспільної структури, а також бізнес-законодавства. По-третє, він оцінює ефективність бізнесу, аналізуючи продуктивність, ринок праці, фінанси, управлінські практики, а також ставлення та цінності. Нарешті, він оцінює інфраструктуру, причому не лише базову, а й технологічну, наукову,

медичну, екологічну та освітню інфраструктуру. Агрегуючи бали за цими чотирма критеріями, можна визначити місце кожної країни в цьому індексі.

Світовий рейтинг конкурентоспроможності IMD акцентує увагу на довгостроковій тенденції, за якою країни, що займають провідні позиції, демонструють унікальні підходи до досягнення конкурентоспроможності [7].

Індекс сприйняття корупції (ICK, CPI – Corruption Perceptions Index) оцінює рівень корупції в країні та відіграє важливу роль у формуванні її конкурентоспроможності. Високий показник CPI свідчить про прозорі та чесні умови, які сприяють створенню сприятливого бізнес-середовища. Це зміцнює довіру до влади, стимулює інвестиції та сприяє економічному зростанню. Зменшення рівня корупції також підвищує конкурентоспроможність на світовій арені завдяки ефективному управлінню та рівним умовам для підприємств. Як правило, такі країни відзначаються вищим рівнем соціальної справедливості та рівності. Таким чином, CPI є важливим показником, що впливає на довгостроковий успіх країни на глобальному рівні.

Дані за Індексом сприйняття корупції за 2023 рік свідчать, що корупція залишається серйозною проблемою у всьому світі. CPI охоплює 180 країн і територій, класифікуючи їх за рівнем сприйняття корупції в державному секторі за шкалою від 0 (дуже високий рівень корупції) до 100 (відсутність корупції). Більше двох третин країн мають оцінку нижче 50, що вказує на значну поширеність корупції. Середній глобальний показник залишається на рівні 43, а більшість країн за останнє десятиліття не продемонстрували прогресу або навіть погіршили свої результати. Зокрема, у 2023 році 23 країни досягли найнижчих показників за весь час спостережень [8].

Глобальна тенденція послаблення судових систем знижує рівень відповідальності посадових осіб, що сприяє поширенню корупції. Як авторитарні, так і демократичні лідери підривають принципи справедливості,

посилуючи безкарність та заохочуючи корупцію шляхом уникнення покарань для злочинців. Корупційні дії, такі як хабарництво та зловживання владою, дедалі частіше проникають у суди та інші правові установи в різних країнах. У суспільствах, де корупція стає нормою, вразливі групи населення стикаються з обмеженим доступом до правосуддя, тоді як багаті та впливові особи можуть маніпулювати судовими системами у своїх інтересах, завдаючи шкоди загальному благу.

Навіть країни з високими показниками СРІ стикаються з проблемою безкарності, хоч це може не відображатися у їхніх балах. У багатьох випадках транскордонної корупції участь брали компанії з провідних країн, які використовували хабарі для ведення бізнесу за кордоном. Деякі з цих держав залучають професіоналів, що забезпечують конфіденційність або сприяють корумпованим чиновникам з інших країн. Попри це, держави, які демонструють високі результати в СРІ, часто не встигають притягнути до відповідальності винних у міжнародній корупції та її сприянні [8].

Економічна свобода – це право кожної людини розпоряджатися своєю працею та власністю. У суспільствах, де існує економічна свобода, люди можуть вільно працювати, споживати, інвестувати та виробляти, а уряди мають мінімальний вплив, обмежуючись лише захистом основних прав. Індекс економічної свободи оцінює рівень економічної свободи в країнах на основі 12 факторів, які вимірюють різні аспекти економічної діяльності та які об'єднані в чотири основні категорії: верховенство права, розмір уряду, ефективність регулювання та відкриті ринки. Кожен із цих факторів оцінюється за шкалою від 0 до 100, і середній бал визначає рівень економічної свободи в країні.

Економічна свобода сприяє розвитку процвітаючих економік, поліпшенню добробуту населення та сприяє досягненню соціальних та економічних цілей. Вона забезпечує зростання, зменшує рівень бідності та

покращує здоров'я та умови життя людей. Країни з високим рівнем економічної свободи мають кращі перспективи для розвитку, оскільки ці свободи відкривають нові можливості для індивідуумів та бізнесу, стимулюючи зростання і підвищуючи загальний рівень життя [9].

Індекс людського розвитку (ІЛР) – це показник, розроблений ООН для оцінки рівня соціального та економічного розвитку країн. Він вимірюється за трьома основними факторами: тривалість життя при народженні, рівень освіти (середня кількість років навчання та очікувана кількість років навчання) і валовий національний дохід (ВНД) на душу населення.

ІЛР дозволяє порівнювати рівень розвитку між країнами, підкреслюючи важливість не тільки економічного зростання, а й якості життя, зокрема в освіті та здоров'ї. Оцінка кожного компонента нормалізується до шкали від 0 до 1, і результат обчислюється як середнє геометричне цих показників. ІЛР був введений Організацією Об'єднаних Націй, щоб показати не тільки економічний, але й соціальний розвиток країни. Вищий ІЛР зазвичай означає вищий рівень життя, кращі можливості в освіті та охороні здоров'я для населення. Цей індекс допомагає порівнювати країни та оцінювати ефективність політики у цих сферах [10].

Глобальний індекс інновацій (ГІІ) публікується Всесвітньою організацією інтелектуальної власності (ВОІВ) і оцінює інноваційний потенціал та результати економік. Індекс вимірює інновації за допомогою різних критеріїв, таких як інститути, людський капітал, дослідження, інфраструктура, кредити, інвестиції, зв'язки та результати творчості [11]. Глобальний інноваційний індекс (ГІІ) оцінює економіки світу за їхнім інноваційним потенціалом, використовуючи близько 80 показників, які поділяються на два основні блоки: інноваційні вхідні дані та результати. ГІІ має на меті відобразити різноманітні аспекти інновацій, тому ГІІ є важливим інструментом для аналізу та розвитку інновацій у країнах [12].

Таким чином, у глобалізованому світі економічна конкурентоспроможність стає однією з головних умов успіху держав. Показники конкурентоспроможності відображають, наскільки ефективно країна використовує свої ресурси для забезпечення довгострокового розвитку. Щорічник світової конкурентоспроможності (World Competitiveness Yearbook) розробляється IMD і є важливим інструментом для порівняння країн за різними критеріями: економічними показниками, ефективністю урядів, бізнесу та інфраструктури. Такі індекси, як Індекс сприйняття корупції (CPI), Індекс економічної свободи, Індекс людського розвитку (ІЛР) та Глобальний індекс інновацій (GII), доповнюють один одного, допомагаючи сформувати комплексну картину конкурентоспроможності кожної країни.

1.3. Методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн

Дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн є важливим етапом у формуванні ефективної економічної та соціальної політики. Конкурентоспроможність країни визначає її здатність досягати високих темпів економічного зростання, залучати інвестиції, підтримувати стабільність на ринку праці, а також забезпечувати високу якість життя для своїх громадян. Оцінка конкурентоспроможності допомагає не тільки зрозуміти поточний стан економіки, а й визначити перспективи розвитку, виявити слабкі місця та можливості для покращення.

Методична основа дослідження конкурентоспроможності країн ґрунтується на використанні як загальнонаукових, так і специфічних економічних методів. Загальнонаукові методи, такі як порівняння, аналіз і синтез, моделювання, а також системний підхід, дозволяють комплексно оцінити різні аспекти конкурентоспроможності та взаємозв'язки між ними.

Специфічні економічні методи, зокрема економіко-математичне моделювання, включаючи кореляційний і регресійний аналіз та інші, дають змогу кількісно оцінити і спрогнозувати тенденції розвитку країн на основі економічних індикаторів.

Порівняння є одним із найуніверсальніших і найпоширеніших методів пізнання, який дозволяє виявляти схожості та відмінності між об'єктами чи явищами реальності. Завдяки цьому методу можна встановити спільні риси, характерні для двох або більше об'єктів, і визначити їхню унікальність [13].

Аналіз передбачає розкладання складного явища на окремі, простіші компоненти з метою виділення його властивостей, зв'язків та елементів. Однак його основна мета – не лише поділ, а й відтворення цілісності об'єкта через встановлення взаємозв'язків між його складовими. Цей метод допомагає виявити внутрішні тенденції та потенціал розвитку, спрощуючи та формалізуючи інформацію для глибшого розуміння.

Синтез, навпаки, зосереджується на об'єднанні компонентів складного явища, створюючи нове знання, що виходить за межі попереднього досвіду. Його унікальність полягає в здатності генерувати інновації, переносячи спостереження в нові сфери: наприклад, вивчення руху дельфінів у воді надихнуло людей на створення човнів, вітрильників і сучасних кораблів [19].

Індукція – це метод наукового пізнання, який полягає у виведенні загальних висновків на основі конкретних спостережень або фактів. Він охоплює процес переходу від окремих випадків до загальних закономірностей, дозволяючи виявити нові знання на основі наявних даних [15].

Метод узагальнення – це логічний процес, що передбачає перехід від окремих випадків до загальних положень, від менш загальних знань до більш широких концепцій, а також визначення спільних характеристик і ознак

явищ. Результатом цього процесу є формування узагальненого поняття, судження, закону чи теорії [16].

Метод систематизації – це особливий метод дослідження, що передбачає впорядкування різноманітних об'єктів та знань про них. У процесі систематизації здійснюється встановлення взаємозв'язків між елементами, визначається їх місце у загальній структурі. Для цього використовуються такі логічні методи, як порівняння, абстрагування, класифікація, аналіз і синтез, а також опис і пояснення [17].

Кореляційно-регресійний аналіз є важливим методом у статистичному моделюванні та оцінці взаємозв'язків між економічними та соціальними факторами, що дозволяє зрозуміти, як зміни в одному з елементів можуть вплинути на результативні показники. Цей метод допомагає дослідити кількісні залежності між змінними, що дозволяє побудувати точні прогнози та розробити стратегії управління економічними процесами.

Кореляційний аналіз фокусується на виявленні тісноти зв'язку між кількома випадковими величинами. Він дозволяє з'ясувати, наскільки зміни в одних показниках можуть бути пов'язані з іншими. Це є важливим для цілеспрямованого регулювання економічних процесів, оскільки розуміння взаємозалежностей дає змогу ефективно управляти результативними ознаками. Регресійний аналіз, у свою чергу, дозволяє визначити вид функції, яка описує причинно-наслідкові зв'язки між змінними, що дає змогу оцінити, як зміни в незалежних змінних можуть впливати на залежну змінну.

Процес кореляційно-регресійного аналізу включає кілька ключових етапів:

1. Постановка задачі: Визначення показників для дослідження та формулювання гіпотези про їх взаємозв'язок.

2. Формування переліку факторів: Вибір найбільш значущих змінних ($X_1, X_2, \dots, X_m$), які мають вплив на залежну змінну (Y). Цей етап включає обробку та логічний аналіз даних.

3. Побудова моделі та перевірка її адекватності: Створення математичної моделі, обчислення коефіцієнтів регресії та оцінка точності моделі. Важливим є перевірка надійності та обґрунтованості встановлених зв'язків.

4. Оцінка точності моделі: Порівняння фактичних і теоретичних значень, оцінка варіацій та апроксимацій, а також визначення точкових і інтервальних оцінок.

5. Економічна інтерпретація результатів: Аналіз отриманих результатів, їх порівняння з початковими гіпотезами, оцінка економічної правдоподібності та формулювання аналітичних висновків.

Кореляційно-регресійний аналіз є потужним інструментом для дослідження та моделювання процесів, що впливають на конкурентоспроможність. Завдяки йому можна точно оцінити взаємозв'язки між різними факторами, які визначають конкурентні переваги, що допомагає приймати обґрунтовані рішення для покращення управління цими процесами. Цей метод сприяє не тільки розумінню існуючих залежностей, але й розробці прогнозів для майбутнього розвитку показників конкурентоспроможності, зокрема у контексті економічних, соціальних та інституційних аспектів [18, с. 2-5].

Таким чином, застосування вищенаведених методів дозволило визначити сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної конкурентоспроможності Данії.

Висновки до першого розділу

1. Міжнародна конкурентоспроможність країн базується на поєднанні економічних і соціальних факторів. М. Портер наголошує на важливості інновацій, знань і людського капіталу для створення стійких переваг, а його «Діамантова модель» визначає ключові фактори, що формують позицію країни на світовому ринку. П. Кругман акцентує на необхідності врахування соціальних аспектів, закликаючи уникати надмірного фокусу на конкурентоспроможності, щоб забезпечити сталість і якість життя. Збалансований підхід, що враховує і економічну ефективність, і соціальний розвиток, є ключем до довготривалого успіху.

2. Аналіз міжнародних індексів конкурентоспроможності демонструє важливість комплексного підходу до оцінки економічного розвитку країн. Показники, такі як Щорічник світової конкурентоспроможності, Індекс сприйняття корупції, Індекс економічної свободи, Індекс людського розвитку та Глобальний індекс інновацій, надають цінну інформацію про ефективність економічної політики, рівень розвитку соціальних інститутів та здатність країн до інновацій. Вони допомагають країнам не лише оцінювати свої досягнення, а й визначати слабкі місця для подальшого вдосконалення. У цьому контексті розвиток цих індексів стає важливим інструментом для формування конкурентоспроможних стратегій, що сприяють економічному зростанню, покращенню добробуту населення та підвищенню глобальної ролі держав.

3. Методичну основу дослідження складають методи порівняння, аналізу та синтезу, індукції, узагальнення та систематизації. Порівняння допомагає виявити подібності та відмінності між країнами, аналіз і синтез дозволяють розглядати складні явища в деталях. Індукція дає змогу робити висновки на основі конкретних фактів, а узагальнення формулює загальні закономірності. Метод систематизації організовує інформацію та визначає

взаємозв'язки між її елементами. Разом ці методи забезпечують комплексний підхід до оцінки та прогнозування конкурентоспроможності країн. Дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн є важливим етапом у розробці ефективної політики, оскільки допомагає зрозуміти, як внутрішні та зовнішні фактори впливають на економічне зростання. Оцінка через кореляційно-регресійний аналіз дозволяє виявити взаємозв'язки між економічними та соціальними показниками, створюючи точні моделі для прогнозування розвитку. Це допомагає країнам визначити сильні та слабкі сторони економіки, а також приймати обґрунтовані рішення для підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя громадян.

РОЗДІЛ 2. СУЧАСНИЙ СТАН МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДАНІЇ

2.1. Сучасний стан розвитку економіки Данії

Данія входить до числа найпривабливіших країн для ведення бізнесу у світі, демонструючи високий рівень політичної, економічної та регуляторної стабільності. Як член Європейського Союзу (ЄС), Данія узгоджує своє законодавство зі стандартами ЄС у більшості сфер. Країна дотримується політики фіксованого обмінного курсу, підтримуючи стабільну прив'язку датської крони до євро. Зі своїм сучасним соціальним устроєм і розвиненою ринковою економікою, Данія значною мірою залежить від міжнародної торгівлі. У 2023 році експорт становив близько 70% ВВП країни, тому економічна ситуація в її ключових торговельних партнерах — США, Німеччині, Швеції та Великій Британії — суттєво впливає на економічні показники Данії.

Данія є світовим лідером у галузі «зелених технологій», зокрема офшорних вітрових електростанцій та енергоефективності, а також займає провідні позиції у судноплавстві та науках про життя. Країна є чистим експортером продовольства, а її промисловість залежить від імпорту сировини. Данія також є одним із найактивніших прихильників лібералізації торгівлі в межах ЄС. Transparency International регулярно визнає Данію країною з найнижчим рівнем корупції у світі. Транспортна й комунікаційна інфраструктури країни є високоефективними.

Економіка Данії вже перевищила доковідні показники та демонструє стабільність. Водночас нестача робочої сили є ключовим викликом для багатьох секторів. На тлі війни Росії проти України економічні перспективи залишаються певною мірою невизначеними. У травні 2024 року Міністерство економіки Данії оцінило зростання ВВП на 2024 рік на рівні

2,7% із прогнозом зростання на 1,8% у 2025 році, тоді як інфляція, за очікуваннями, становитиме 2,1% у 2024–2025 роках. Діловий клімат, зокрема розвиток жіночого підприємництва, залишається міцним.

У 2020 році Данія ухвалила Закон про клімат, який встановлює мету скоротити викиди парникових газів на 70% порівняно з рівнем 1990 року до 2030 року та досягти кліматичної нейтральності до 2050 року. У 2022 році парламент прийняв низку угод, спрямованих на збільшення потужностей виробництва відновлюваної енергії, таких як наземна вітрова й сонячна енергетика, а також на розширення офшорних вітрових установок і централізованого теплопостачання. Ці ініціативи також сприяють скороченню залежності Європи від російського газу через розвиток біогазу й видобуток природного газу з Північного моря. Також у 2022 році було запроваджено підвищений та уніфікований податок на викиди CO₂, який охоплює більше галузей промисловості та передбачає скорочення викидів на 3,7 млн тонн до 2030 року, доповнюючи європейську Систему торгівлі квотами на викиди [19].

У країні цілком сучасна ринкова економіка має передову промисловість із провідними світовими фірмами у фармацевтиці, морському судноплавстві та відновлюваній енергетиці, а також високотехнологічний сільськогосподарський сектор. Данці мають високий рівень життя, а економіка Данії характеризується широкими державними заходами соціального забезпечення та справедливим розподілом доходів. Старіння населення буде довгостроковою проблемою.

Мала відкрита економіка Данії сильно залежить від зовнішньої торгівлі, і уряд рішуче підтримує лібералізацію торгівлі. Данія є нетто-експортером продовольства, нафти та газу та має комфортний профіцит платіжного балансу, але залежить від імпорту сировини для виробничого сектора.

Данія є членом ЄС, але не є членом єврозони. Незважаючи на те, що Данія раніше відповідала критеріям для приєднання до Європейського економічного та валютного союзу, вона домовилася про відмову від єврозони і не зобов'язана приймати євро [20].

Данія переживає помірне економічне зростання. У таблиці 2.1 наведено дані щодо окремих економічних показників Данії за період 2018-2023 років. Загальний обсяг ВВП країни вказує на рівень економічної активності. У цьому періоді ВВП коливався, зростаючи з 356,84 млрд доларів у 2018 році до 404,2 млрд доларів у 2023 році. Показник зростання ВВП відображає темпи економічного зростання. З 2018 по 2023 рік, хоча були коливання, загалом тенденція була до позитивного зростання. ВВП на душу населення вказує на середній рівень доходу на душу населення. У цьому періоді він також збільшився, від 61 591,9 доларів у 2018 році до 67 967,4 доларів у 2023 році.

Таблиця 2.1

Економічні показники Данії за 2018-2023 роки

Рік	ВВП, млрд дол. США	Зростання ВВП, річний %	ВВП на душу населення, дол. США	Експорт товарів та послуг, млрд дол. США	Імпорт товарів та послуг, млрд дол. США	Зовнішньотор- говельний оборот, млрд дол. США
2018	356,84	2	61 591,9	201,83	179,9	381,73
2019	346,5	1,5	59 593	203,21	178,72	381,93
2020	354,76	-2,4	60 836,6	195,54	172,54	368,08
2021	405,69	6,8	69 268,7	238,15	211	449,15
2022	400,17	2,7	67 790,1	280,17	235,77	515,94
2023	404,2	1,9	67 967,4	278,93	240,27	519,2

Джерело: складено автором за даними [21, 22, 23, 24, 25].

З 2013 року економіка Данії зростала в середньому на 2,5% на рік. Мала помітно вищі темпи зростання, ніж у роки після фінансової кризи, коли економіка Данії майже зупинилася на кілька років. Цього вдалося досягти, незважаючи на кризу, спричинену карантинном через COVID-19.

Цей тривалий період стабільного прогресу наблизив датську економіку до межі можливостей, що ускладнило просування вперед на основі наявних ресурсів. Ця проблема була частково компенсована сильним припливом іноземної робочої сили. Проте останні дані свідчать про поступове сповільнення темпів зростання. Особливо це стосується будівельного сектору, який традиційно дуже чутливий до підвищення процентних ставок.

З початку 2020 року загальне промислове виробництво в Данії зросло більш ніж на 50%. Ключовим поясненням такого сильного зростання є фармацевтична промисловість, на яку припадає трохи більше 20% загального виробництва. Тут виробництво зросло приблизно втричі з початку 2020 року. З іншого боку, виробництво в інших секторах, які не включають фармацевтичну промисловість, скоротилося з 2023 року. Це також стосується великої галузі машинобудування в Данії, яка скоротилася більш ніж на 10% лише за 2023 рік.

Розрахунок промислового виробництва включає продаж товарів, вироблених як у Данії, так і за її межами. Фармацевтична промисловість, як правило, характеризується високою продуктивністю, і в той же час значна частина діяльності відбувається за кордоном. Тому за останні роки промислове виробництво також зросло значно більше, ніж зайнятість.

За останні кілька років профіцит поточного рахунку склав майже 400 мільярдів датських крон, або понад 13% ВВП [26].

У 2023 році економіка Данії постраждала від кількох кварталів поспіль негативного зростання. Це відбулася перша технічна рецесія після пандемії COVID-19 у першій половині 2020 року. Уповільнення продовжиться в 2024

році, очікується зростання ВВП лише на 1,0%. Це трохи вище, ніж у 2023 році, але значно нижче середнього зростання за останнє десятиліття.

Зростання витрат на фінансування та зниження активності поза фармацевтичним сектором чітко відображено в кількості банкрутів, які зросли до десятирічного максимуму в 2023 році. Однак це зростання відбулося після кількох років із значною кількістю банкрутств. Багато збанкрутілих компаній мали проблеми з погашенням державних позик через пандемію. Водночас багато компаній у будівельному секторі відчують підвищення на собі наслідків різкого відсоткового показника.

У жовтні 2022 року річне зростання споживчих цін досягло 10,1%. Це був найвищий рівень інфляції за всю історію з 1982 року.

Протягом 2023 року данська крона поступово слабшала щодо євро. Ця тенденція досягла кульмінації восени, коли крона ненадовго торгувалася вище центрального паритету щодо євро, періоди високої інфляції знижує купівельну спроможність населення [27].

Показники експорту та імпорту є ключовими для оцінки економічної взаємодії країни з іншими державами, оскільки вони відображають обсяги зовнішньої торгівлі та впливають на торговельний баланс. Вони дозволяють оцінити конкурентоспроможність національної економіки, визначити структуру зовнішньої торгівлі та виявити економічні ризики або можливості для розвитку. На рис. 2.1 експорт і імпорт товарів та послуг вказують на масштаби зовнішньої торгівлі країни. Обидва показники зростали протягом цього періоду, але експорт переважав над імпортом, що вказує на позитивний торговельний баланс. Зовнішньоторговельний оборот є сумою експорту та імпорту і вказує на загальний обсяг зовнішньої торгівлі країни. З 2018 по 2023 рік зовнішньоторговельний оборот також збільшився.

Протягом зазначеного періоду експорт поступово зростав, збільшившись з 201,83 млрд дол. у 2018 році до рекордних 280,17 млрд дол. у 2022 році,

після чого трохи знизився до 278,93 млрд дол. у 2023 році. Імпорт товарів та послуг, в свою чергу, зростав швидшими темпами – від 381,73 млрд дол. у 2018 році до 519,2 млрд дол. у 2023 році, з помітним стрибком у 2021-2022 роках.

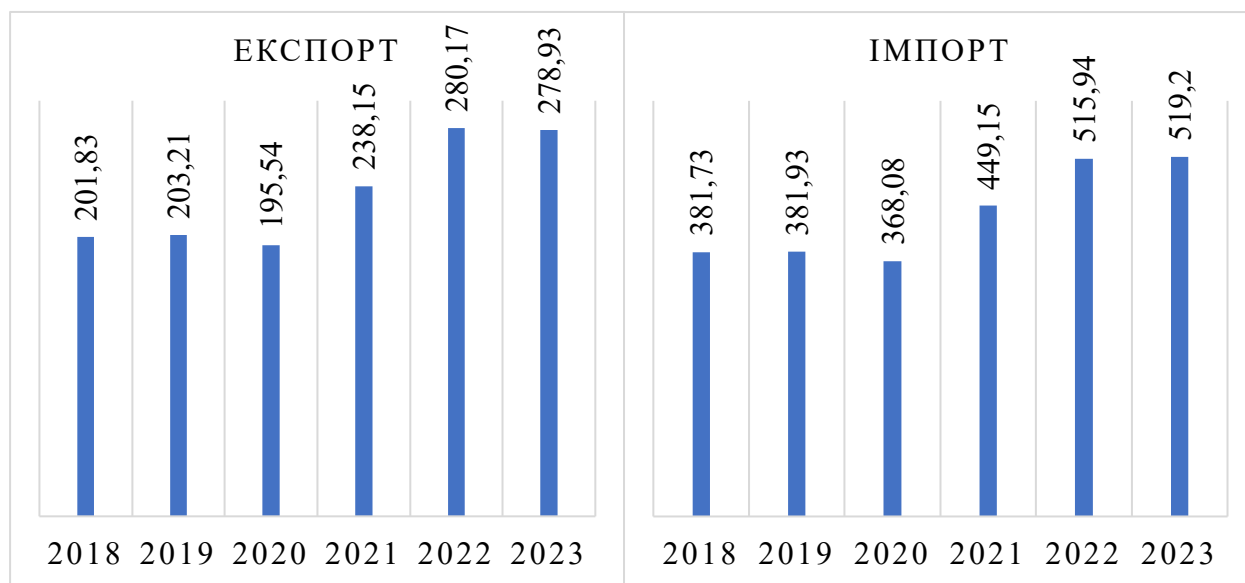

Рис. 2.1. Експорт та імпорт товарів та послуг (млрд дол. США) за 2018-2023 рр.

Джерело: складено автором за матеріалами [24, 25].

У 2020 році Данія зазнала значного падіння імпорту через пандемію COVID-19. Ключовими факторами, що сприяли падінню, були збої в глобальних ланцюгах поставок, зниження попиту на товари та послуги, а також обмеження торгівлі та пересування як на місцевому, так і на глобальному рівнях.

Глобальні збої у ланцюзі поставок, викликані блокуваннями та обмеженнями в багатьох країнах, значно вплинули на виробництво та доставку товарів, що призвело до затримок і скорочення імпорту до Данії. Зменшення споживчого та ділового попиту було наслідком уповільнення економічного розвитку, що призвело до скорочення попиту на імпортні споживчі товари, проміжні товари та сировину, оскільки підприємства

стикалися з невизначеністю, а споживачі зменшували витрати. Крім того, на імпорту послуг, зокрема подорожей і транспортних послуг, значно вплинули заборони на поїздки та закриття кордонів під час пандемії.

Загалом імпорту Данії впав приблизно на 3 % у 2020 році порівняно з 2019 роком, а в деяких секторах, як-от паливні та транспортні послуги, падіння було ще більшим [28, с. 128-129].

Згідно з даними Danmarks Statistik, у 2020 році експорт датських товарів і послуг впав на 3,5 % порівняно з 2019 роком, що відповідає 195,54 мільярдам доларів США.

За даними експертів, різке падіння, спричинене пандемією коронавірусу, приховує позитивні тенденції, оскільки відставання замовлень в експортній галузі вже близько до того, що було до пандемії.

Пандемія дозволила роздрібній торгівлі значно розширитися в минулому році, причому за останній фінансовий рік виручка зросла на 45 % [29].

Німеччина, Швеція, Норвегія, Нідерланди та США залишалися найбільшими торговельними партнерами Данії в 2023 році (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Основні показники зовнішньої торгівлі Данії з провідними країнами-партнерами у 2023 році

Місце	Країна	Експорт (млрд дол. США)	Місце	Країна	Імпорт (млрд дол. США)	Місце	Країна	Зовнішньоторговельний оборот (млрд дол. США)
1	Німеччина	17,84	1	Німеччина	23,78	1	Німеччина	41,62
2	Швеція	10,82	2	Швеція	14,59	2	Швеція	25,41
3	Нідерланди	7,53	3	Норвегія	12,61	3	Норвегія	19,44
4	Норвегія	6,83	4	Нідерланди	11,23	4	Нідерланди	18,76
5	США	6,46	5	Китай	7,77	5	США	12
6	Велика	5,85	6	Польща	5,73	6	Китай	11,13

Продовження таблиці 2.2

	Британія							
7	Польща	5,32	7	США	5,54	7	Польща	11,05
8	Франція	4,38	8	Італія	4,18	8	Франція	7,9
9	Китай	3,36	9	Бельгія	3,97	9	Італія	7,01
10	Італія	2,83	10	Франція	3,52	10	Велика Британія	5,85
						11	Бельгія	3,97

Джерело: складено автором за матеріалами [30, 31].

Найбільше Данія експортує фармацевтичну продукцію, мінеральне паливо, масла, продукти дистиляції, машини, ядерні реактори, котли тощо (рис. 2.2).

Рис. 2.2. Експорт товарів Данії за секторами у 2023 році

Джерело: складено автором за даними [32].

Найбільше Данія імпортує мінеральне паливо, масла, продукти дистиляції, машини, ядерні реактори, котли, електротехнічне, електронне обладнання тощо (рис. 2.3).

Рис. 2.3. Імпорт товарів Данії за секторами у 2023 році

Джерело: складено автором за даними [33].

Що стосується зовнішньої торгівлі послугами, в експорті Данії у 2022 році переважали комерційні послуги (125,933 млрд дол. США), транспортні (85,518 млрд дол. США), інші бізнес-послуги (11,907 млрд дол. США), туристичні (8,776 млрд дол. США) та телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги (7,427 млрд дол. США) (табл. 2.3).

Таблица 2.3

Експорт послуг у 2022 році за основними секторами, тис. дол. США

Послуги	Вартість експорту (млн дол. США)
Всі послуги	126 367
Комерційні послуги	125 933
Транспорт	85 518
Інші бізнес-послуги	11 907
Подорожі	8 776
Телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги	7 427
Плата за використання інтелектуальної власності	4 823

Продовження таблиці 2.3

Будівництво	3 728
Фінансові послуги	1 173
Виробничі послуги на фізичних ресурсах, п належать іншим	854
Персональні, культурні та рекреаційні послуги	784
Послуги з технічного обслуговування та ремонту	664
Державні товари та послуги	433
Страхові та пенсійні послуги	275

Джерело: складено автором за матеріалами [34].

В імпорті послуг Данії у 2022 році переважали комерційні послуги (97,113 млрд дол. США), транспортні (48,295 млрд дол. США), інші бізнес-послуги (19,868 млрд дол. США), телекомунікаційні, комп'ютерні та інформаційні послуги (8,599 млрд дол. США) та подорожі (8,145 млрд дол. США) (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Імпорт послуг у 2022 році за основними секторами, тис. дол. США

Послуги	Вартість імпорту (млн дол. США)
Всі послуги	97 247
Комерційні послуги	97 113
Транспорт	48 295
Інші бізнес-послуги	19 868
Телекомунікаційні, комп'ютерні інформаційні послуги	8 599
Подорожі	8 145
Будівництво	2 986
Виробничі послуги на фізичних ресурсах, п належать іншим	2 575
Фінансові послуги	1 983
Плата за використання інтелектуальної власності	1 895
Персональні, культурні та рекреаційні послуги	1 778
Послуги з технічного обслуговування та ремонту	595
Страхові та пенсійні послуги	388
Державні товари та послуги	134

Джерело: складено автором за матеріалами [35].

Рівень безробіття та конкурентоспроможність економіки тісно пов'язані, адже низьке безробіття сприяє зростанню економічної активності та підвищує здатність країни конкурувати на світовому ринку. У 2019 році рівень безробіття становив 3%, після чого в 2020 році він зріс до 4,23%, ймовірно, через економічні труднощі, спричинені пандемією. У 2021 році спостерігалось зниження до 3,21%, що вказує на часткове відновлення економіки. У 2022 році рівень безробіття продовжив знижуватись і становив 2,18%, проте в наступні роки знову спостерігалось незначне підвищення — до 2,42% у 2023 році та 2,51% у 2024 році (рис. 2.4).

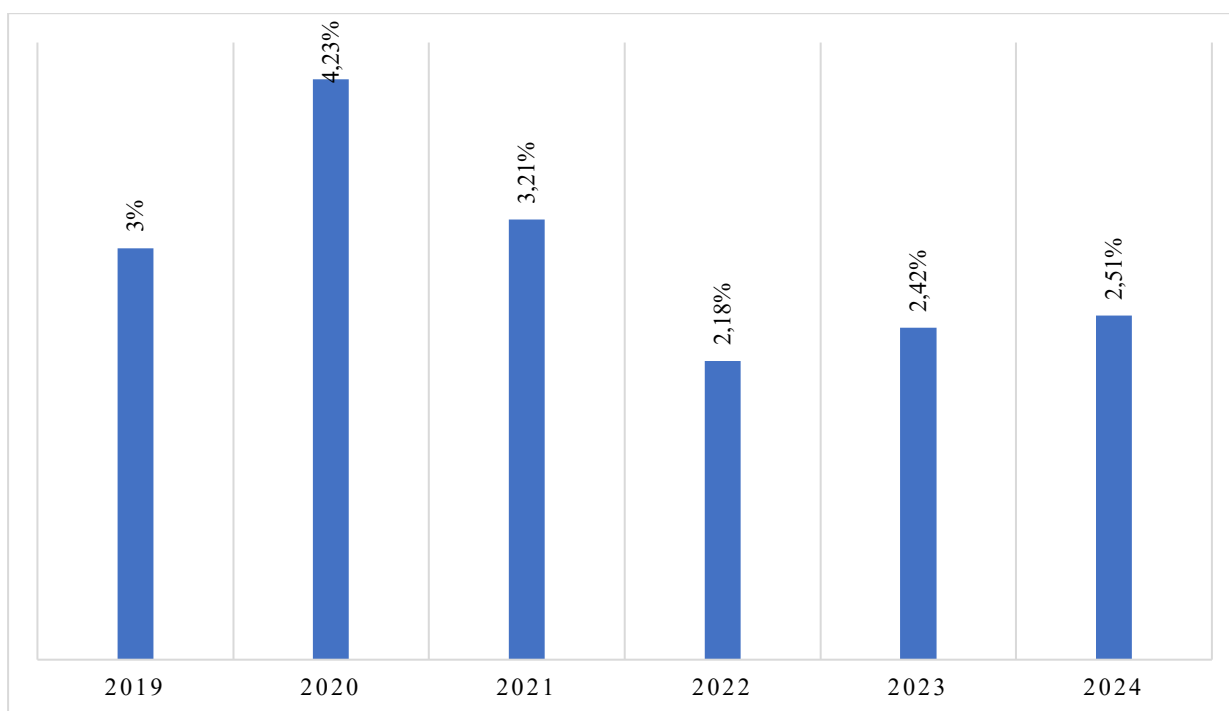

Рис. 2.4. Чистий рівень безробіття в Данії у період 2019-2024 рр., %

Джерело: складено автором за даними [36].

Крім того, прямі іноземні інвестиції є важливими для підвищення конкурентоспроможності економіки, оскільки сприяють створенню робочих місць, розвитку технологій та покращенню інфраструктури. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) в Данії зросли на 1,25 мільярда доларів США у першому кварталі 2024 року. Прямі іноземні інвестиції в Данії становили в середньому

0,97 мільярда доларів США з 2005 до 2024 року, досягнувши найвищого рівня в 9,9 мільярда доларів США у 2023 році та низького рівня - 1,51 мільярда доларів США у 2018 році (рис. 2.5).

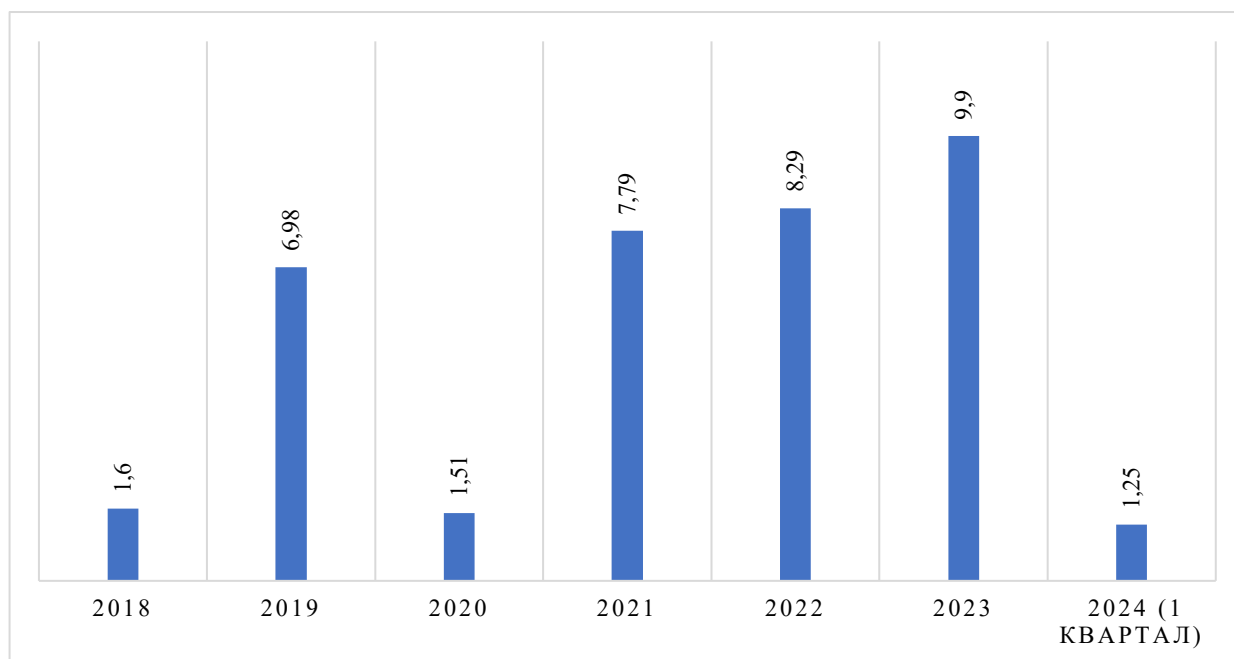

Рис. 2.5. Прямі іноземні інвестиції Данії у період 2018-2024 роках, млрд дол. США

Джерело: складено автором за даними [37].

Тенденції щодо прямих іноземних інвестицій у Данії з 2018 по 2024 роки відображають зростаючу увагу до зеленої енергетики, технологій, фармацевтики та інших цінних секторів.

Привабливість Данії як інвестиційного напрямку зумовлена її стабільною економікою, високоякісною робочою силою та лідерством у сталому розвитку. Країна є кращим місцем розташування для транснаціональних корпорацій, які прагнуть відкрити європейські операції, особливо в контексті зеленої енергетики та наук про життя [38].

У цілому, економіка Данії демонструвала певні позитивні тенденції, зростання ВВП, збільшення доходів на душу населення та позитивний

зовнішньоторговельний баланс, що свідчить про її стабільність та ефективність.

2.2. Міжнародна конкурентоспроможність Данії у світових рейтингах

Досліджуючи конкурентоспроможність Данії на основі показників економічної ефективності, державного управління, бізнесової ефективності та інфраструктури, можна побачити, наскільки успішно країна балансує між продуктивністю та добробутом громадян, забезпечуючи високий рівень життя. Ці показники дозволяють оцінити стабільність економіки, рівень інновацій, інституційну спроможність, а також потенціал для подальшого розвитку в умовах глобальних викликів.

Рейтинг 2024 IMD підкреслює, що найбільш конкурентоспроможні економіки, такі як Сінгапур, Швейцарія, Данія, Швеція та Нідерланди, успішно поєднують високі економічні показники з високою ефективністю державного та приватного секторів, інфраструктурою, людським та соціальним капіталом. Ці економіки характеризуються здатністю балансувати між продуктивністю та процвітанням, забезпечуючи високий рівень доходів та якість життя громадян, зберігаючи при цьому екологічну та соціальну згуртованість [7].

У 2024 році Данія опустилася на третє місце за індексом конкурентоспроможності з показником 97,07, хоча у 2023 році займала першу позицію. Данія поступилася лише Сінгапуру, який піднявся на перше місце зі значенням індексу 100 (у 2023 році був на 4 місці), та Швейцарії, яка посіла друге місце з індексом 97,55 (у 2023 році була на 3 місці) (рис. 2.6).

Рис. 2.6. Індекс 10 найбільш конкурентоспроможних країн у 2023 та 2024 роках

Джерело: складено автором за даними [39, 40].

Данія посіла перше місце за 28 пунктами оцінки, включаючи інфраструктуру, ефективність бізнесу та державну ефективність, а також інші пункти, такі як система правосуддя, боротьба з корупцією, ставлення до глобалізації, мовні навички та адаптивність. Однак у розділі економічних показників рейтинг знизився з першого на третє через високу вартість життя, відсутність іноземних інвестицій, низький робочий день і низький приріст населення. Данія відстає через високі податки, скорочення адміністративного управління та збільшення кількості працівників у секторі приватних підприємств – це всі заходи, які можуть посилити економічні показники Данії [41].

Падіння Данії на третє місце в 2024 році в основному пов'язане з погіршенням її економічних показників, особливо у сфері зайнятості та міжнародної торгівлі [42].

З даних рисунку 2.7 видно, що рейтинг Данії став нижче на 2-і сходинки у 2024 році, порівнюючи з 2023 роком. У 2022 та 2023 роках країна займала перше місце і це найкращий рейтинг Сінгапуру у період з 2019 по 2024 роки.

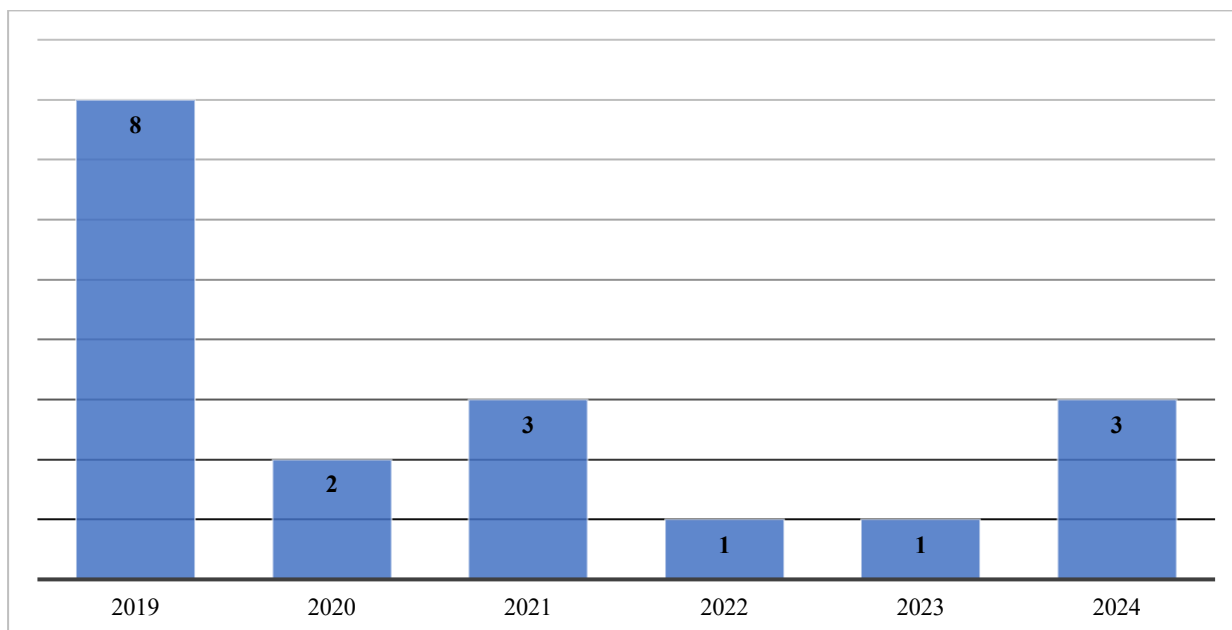

Рис. 2.7. Позиція Данії в рейтингу Індексу глобальної конкурентоспроможності за 2019-2024 роки

Джерело: складено автором за даними [40, 43].

У 2019 році Данія посіла 8-те місце у рейтингу Індексу глобальної конкурентоспроможності, набравши 81,17 балів з 100 можливих. Цей індекс вимірює конкурентоспроможність країн за різними економічними показниками, такими як інновації, ефективність ринку праці та макроекономічна стабільність. За останні роки Данія демонструвала високі показники і продовжує утримувати сильні позиції в рейтингу до 2024 року, серед яких також була першою у списку The World's Most Competitive Countries у 2022 та 2023 роках (рис. 2.7).

Данія демонструє стабільність за більшістю ключових показників міжнародної конкурентоспроможності, за винятком економічних, де спостерігається певне зниження. Згідно з даними таблиці 2.5 можна побачити, що Данія в 2024 році за показником економічний показник зайняла 22-е місце (в 2023 році 15-е місце), за показником ефективність держави Данія в 2023 та 2024 роках утримала 5-е місце, за показником ефективність бізнесу впродовж 5 років Данія займала 1-е місце, а також за показником

інфраструктури Данія впродовж 3 років займала 2-е місце. Таким чином, можна зробити висновок, що майже за всіма показниками Данія показує деяку стабільність, окрім показника економічні показники.

Таблиця 2.5

Рейтинг країн за конкурентоспроможними показниками за 2024 рік

Місце	Країна	Індекс	Зміна рейтингу (2023-2024)	
Економічні показники				
1	США	75,05	+1	↑
2	ОАЕ	73,48	+2	↑
3	Сінгапур	70,85	–	–
4	Катар	66,52	+1	↑
22	Данія	54,37	-7	↓
Ефективність держави				
1	Швейцарія	89,97	–	–
2	Сінгапур	87,80	+5	↑
3	Гонконг	85,25	-1	↓
4	ОАЕ	83,37	+4	↑
5	Данія	81,27	–	–
Ефективність бізнесу				
1	Данія	100,00	–	–
2	Сінгапур	95,96	+6	↑
3	Ірландія	89,61	–	–
4	Швеція	86,93	+2	↑
5	Швейцарія	84,37	+2	↑
Інфраструктура				
1	Швейцарія	88,42	–	–
2	Данія	84,32	–	–
3	Швеція	81,77	+1	↑
4	Сінгапур	77,08	+5	↑
5	Норвегія	77,06	+3	↑

Джерело: складено автором за матеріалами [44].

У рейтингу 2024 року підкреслюється, що найбільш конкурентоспроможні економіки, такі як Сінгапур, Швейцарія, Данія, Швеція та Нідерланди, успішно поєднують стабільні економічні показники з високоякісною ефективністю державного та приватного секторів, інфраструктурою, а також людським і соціальним капіталом. Ці економіки характеризуються здатністю збалансувати продуктивність і процвітання, забезпечуючи високі рівні доходів і якість життя для громадян, зберігаючи екологічну та соціальну згуртованість [42].

Також в 2024 році у багатьох країнах спостерігалось уповільнення економічного зростання, проблеми з міжнародною торгівлею та збільшення рівня безробіття. Це призвело до зниження конкурентоспроможності через слабші економічні результати. Наприклад, у Данії спостерігався спад у показниках міжнародної торгівлі та зайнятості, що стало причиною зниження її позицій у рейтингу. Данія зіткнулася з труднощами в сфері міжнародної торгівлі та зайнятості. Зокрема, було відзначено зниження експорту та уповільнення темпів створення нових робочих місць. Це негативно вплинуло на економічну стабільність країни, що, в свою чергу, знизило її позицію в рейтингу [42]. Крім того, незважаючи на високий рівень державного управління, у 2024 році Данія зіткнулася з певними труднощами в адаптації до нових економічних умов та впровадженні нових регуляцій. Це призвело до зниження довіри бізнесу до уряду та вплинуло на загальну конкурентоспроможність країни [45]. Данія і зараз залишається одним із світових лідерів у сфері інновацій, хоча у 2024 році відбулося деяке зниження ефективності бізнесу. Це могло бути пов'язано зі зростанням витрат на виробництво та нестачею інвестицій у розвиток нових технологій та модернізацію підприємств [46]. Хоча інфраструктура Данії залишається однією з найкращих у світі, деякі аспекти, такі як цифрова інфраструктура, потребують додаткових інвестицій та модернізації. Відсутність достатніх

вкладень у цю сферу може призвести до зниження ефективності економіки та послаблення конкурентоспроможності країни [47].

Отже, рейтинг IMD 2024 підкреслює важливість комплексного підходу до підтримання конкурентоспроможності на міжнародній арені, який включає стабільну економічну політику, інвестиції в інновації, розвиток людського капіталу та зміцнення інфраструктури. Данія, попри деяке зниження в економічних показниках, продовжує утримувати високі позиції завдяки своїй ефективній державній і бізнесовій політиці та розвиненій інфраструктурі. Однак для забезпечення подальшого зростання та адаптації до глобальних змін країна потребує інвестицій в оновлення технологій, цифрову інфраструктуру та створення сприятливих умов для залучення іноземних інвестицій.

2.3. Фактори, що формують міжнародну конкурентоспроможність Данії

Міжнародна конкурентоспроможність визначається сукупністю економічних, інституційних, соціальних та інноваційних факторів, які забезпечують країні стабільне економічне зростання та конкурентні переваги на світовому ринку. Міжнародні індекси, наприклад, такі, як Індекс сприйняття корупції (CPI), Індекс економічної свободи, Індекс людського розвитку (ІЛР) та Глобальний індекс інновацій, дають змогу оцінити ці фактори через системний і кількісний підхід.

Згідно з звітом, опублікованим Міжнародним інститутом розвитку менеджменту (IMD), у 2024 році Данія продовжує демонструвати високі показники в багатьох сферах, зокрема в державному управлінні та бізнесі. Однак деякі економічні показники зазнали негативних змін, що відобразилося на її позиціях у рейтингах. За таблицею 2.6 можна побачити, що економічні показники Данії демонструють погіршення. Внутрішня

економіка опустилася з 13 на 16 місце, міжнародна торгівля з 10 на 20 місце, міжнародні інвестиції з 15 на 23 місце, а зайнятість з 19 на 30 місце. Ціни покращилися незначно (з 49 на 47 місце). Ефективність держави залишається на високому рівні, хоча спостерігаються зміни. Державні фінанси покращилися з 5 на 3 місце, податкова політика залишилася практично на тому ж рівні (51 і 53 місця), інституційна основа стабільно утримує 2 місце, як і бізнес-законодавство (2-3 місце), а соціальна структура залишається на першому місці. Ефективність бізнесу також стабільна. Продуктивність і методи управління продовжують посідати перші місця. Фінанси погіршилися (з 4 на 5 місце), ринок праці незначно погіршився (з 7 на 8 місце), а ставлення і цінності трохи покращилися (з 5 на 3 місце). Інфраструктура показує різні тенденції. Базова інфраструктура погіршилася (з 3 на 6 місце), а технологічна та освітня залишаються на 2 місці. Наукова інфраструктура покращилася з 12 на 9 місце. Сфера здоров'я та екології залишається на 3 місці.

Таблиця 2.6

Позиції Данії за факторами конкурентоспроможних показників за 2023-2024 рік

Фактор	Місце (2024)	Місце (2023)
Економічні показники (↓)		
Внутрішня економіка	16	13
Міжнародна торгівля	20	10
Міжнародні інвестиції	23	15
Зайнятість	30	19
Ціни	47	49
Ефективність держави (–)		
Державні фінанси	3	5
Податкова політика	51	53
Інституційна основа	2	2
Бізнес-законодавство	3	2

Продовження таблиці 2.6

Соціальна структура	1	1
Ефективність бізнесу (–)		
Продуктивність і ефективність	1	1
Ринок праці	8	7
Фінанси	5	4
Методи управління	1	1
Ставлення та цінності	3	5
Інфраструктура (–)		
Базова інфраструктура	6	3
Технологічна інфраструктура	2	2
Наукова інфраструктура	9	12
Здоров'я та навколишнє середовище	3	3
Освіта	2	2

Джерело: складено автором за матеріалами [44].

Незважаючи на деякі економічні труднощі, країна зберігає високі позиції в питаннях управління, бізнесу та інфраструктури.

Індекс корумпованості є також важливим для конкурентоспроможності, адже він визначає рівень прозорості та довіри до інституцій, що впливає на інвестиційну привабливість країни. Згідно з табл. 2.7 Данія займає 1 місце за рівнем корумпованості за 2023 рік. Крім того, впродовж 6 років Данія продовжує займати лідируючі позиції, а також за ці 6 років за 2022 та 2023 роки має найвищу оцінку – 90.

Данія в 2023 році посідає перше місце за Індексом сприйняття корупції. Данія володіє ефективними та прозорими системами управління, які дозволяють зменшити можливості для корупції. Країна також має сильні та надійні інституції, які діють для запобігання та протидії корупції. Громадяни Данії відносяться до свого уряду з високим рівнем довіри, що сприяє підтримці чесних та прозорих практик. Країна також має чітке законодавство

та ефективні механізми регулювання, які ускладнюють можливості для корупційних вчинків [50].

Таблиця 2.7

Рейтинг країн за рівнем корумпованості за 2023 рік

Місце	Країна	Оцінка	Зміна рейтингу
1	Данія	90	—
2	Фінляндія	87	—
3	Нова Зеландія	85	↓
4	Норвегія	84	—
5	Сінгапур	83	—
6	Швеція	82	↓
6	Швейцарія	82	—
8	Нідерланди	79	↓
9	Німеччина	78	↓
9	Люксембург	78	↑

Джерело: складено автором за матеріалами [8].

Ще одним важливим індексом є Індекс економічної свободи, оскільки він відображає можливість громадян та бізнесу діяти без надмірного втручання держави, що стимулює економічне зростання та інновації. Високий рівень економічної свободи забезпечує сприятливі умови для інвестицій, підприємництва та сталого розвитку. Індекс економічної свободи Данії становить 77,8, що робить її економіку 7-ю найбільш вільною в Індексі економічної свободи 2024 року. Її рейтинг зріс на 0,2 пункти порівняно з минулим роком, і Данія посідає 4 місце з 44 країн у європейському регіоні. Показник економічної свободи країни вищий за середні світові (58,6) та регіональні показники (67,2) (табл. 2.8). Згідно з Індексом 2024, економіка Данії вважається «переважно вільною».

Таблиця 2.8

Рейтинг країн за індексом економічної свободи 2024 року

Місце	Країна	Оцінка
1	Сінгапур	83,5
2	Швейцарія	83
3	Ірландія	82,6
4	Тайвань	80
5	Люксембург	79,2
6	Нова Зеландія	77,8
7	Данія	77,8
8	Естонія	77,8
9	Швеція	77,5
10	Норвегія	77,5

Джерело: складено автором за даними [51].

Незалежна та вільна від корупції правова система забезпечує надійний захист прав власності. Хоча ставка корпоративного податку є конкурентоспроможною, загальний податковий тягар залишається важким. Державні витрати становлять близько половини ВВП, але рівень державного боргу є відносно низьким. Оскільки економіка Данії відкрита для світової торгівлі та інвестицій, вона має високий ступінь свободи ведення бізнесу. Регуляторне середовище залишається одним з найбільш прозорих та ефективних у світі, що заохочує підприємницьку діяльність. Гнучке та сучасне трудове законодавство підтримує ринок праці [52].

Згідно з даними таблиці 2.9, Данія має відносно високі показники у всіх складових. Найнижчими показниками є державні витрати (26,8), податковий тягар (41,8) та свобода праці (64,9). Найвище оцінювання має за показником верховенство права.

Таблиця 2.9

Показники економічної свободи Данії в 2024 році

Показник	Оцінка	Оцінка
Верховенство права		
Право власності	98,6	вільний
Судова ефективність	89,6	вільний
Чесність уряду	97,4	вільний
Уряд		
Податковий тягар	41,8	репресований
Державні витрати	26,8	репресований
Фіскальне здоров'я	98,2	вільний
Ефективність регулювання		
Свобода бізнесу	92,7	вільний
Свобода праці	64,9	помірно вільний
Грошова свобода	74,3	переважно вільний
Відкриті ринки		
Свобода торгівлі	79,2	переважно вільний
Свобода інвестицій	90	вільний
Фінансова свобода	80	вільний

Джерело: складено автором за даними [52].

Загальне верховенство права дуже поважається в Данії. Показник прав власності країни вище середньосвітового; його ефективність судочинства вище середньосвітового показника; і його показник чесності уряду вище середнього світового показника.

Найвища ставка податку на доходи фізичних осіб у Данії досягає 56%, тоді як корпоративний податок обмежений 22%. Загальне податкове навантаження складає 46,9% від ВВП країни. За останні три роки державні витрати становили 49,4% ВВП, а бюджетне сальдо – 2,6% ВВП. Рівень державного боргу складає 29,7% ВВП.

Загальне регуляторне середовище Данії добре інституціоналізовано та відносно ефективно. Показник свободи бізнесу в країні значно вищий за середньосвітовий; його оцінка свободи праці вище середньосвітового; і його показник монетарної свободи вище середньосвітового показника.

Середня торговельно-зважена тарифна ставка (поширена серед членів ЄС) становить 2,9%, і більше 600 передбачених ЄС нетарифних заходів діють разом із 15 нетарифними бар'єрами для окремих країн. Відкритість для іноземних інвестицій добре інституціоналізована. Загальна фінансова система залишається стабільною [52].

Індекс людського розвитку (ІЛР) також є важливим для конкурентоспроможності країни, оскільки відображає рівень освіти, здоров'я та економічних можливостей населення, що прямо впливає на ефективність робочої сили та інноваційний потенціал. Індекс людського розвитку є показником, який оцінює рівень соціального та економічного розвитку країни. У 2022 році за Індексом людського розвитку країни з високим рівнем соціального та економічного розвитку продовжують утримувати лідерські позиції. Данія посідає п'яте місце з оцінкою 0,952, також демонструє стабільний розвиток у цих сферах (табл. 2.10). Високі показники ІЛР Данії можна пояснити її сильною економікою, високим рівнем соціального забезпечення та інвестиціями в людський капітал.

Загалом, країни, що займають топові місця, мають високий рівень життя, доступ до якісної освіти та медичних послуг, що є важливими чинниками для конкурентоспроможності на міжнародному рівні. Данія, зокрема, відзначається своєю стабільною економікою та соціальними гарантіями, що сприяє розвитку людського потенціалу та підвищенню загального добробуту її громадян [10].

Таблиця 2.10

Рейтинг країн за Індексом людського розвитку в 2022 році

Місце	Країна	Оцінка
1	Сінгапур	83,5
2	Швейцарія	83
3	Ірландія	82,6
4	Тайвань	80
5	Люксембург	79,2
6	Нова Зеландія	77,8
7	Данія	77,8
8	Естонія	77,8
9	Швеція	77,5
10	Норвегія	77,5

Джерело: складено автором за даними [10].

Багато в чому 2023 рік став переломним моментом у технологічному розвитку. Майже за одну ніч велика мовна модель OpenAI ChatGPT стала загальновідомою, а штучний інтелект став доступним для широких верств населення. Проте, якщо зазирнути глибше, то на інновації впливають кілька невидимих факторів – від інституційного середовища та експорту високих технологій до дослідницьких талантів і культури підприємництва [53].

Глобальний інноваційний індекс (GII) є також важливим показником конкурентоспроможності, оскільки він демонструє здатність країни створювати і впроваджувати інновації, що є ключовим фактором для економічного зростання та розвитку. Високі позиції в цьому індексі свідчать про наявність сприятливого середовища для досліджень, інноваційного бізнесу та технологічного прогресу. Данія посідає 9 місце серед 132 економік, представлених у GII 2023. Данія посідає 9 місце серед 50 країн з високим рівнем доходу. Данія посідає 7 місце серед 39 економік Європи [54, с. 1].

В таблиці 2.10 показані найбільш інноваційні країни світу на основі Глобального інноваційного індексу за 2023 рік, складеного Всесвітньою організацією інтелектуальної власності. У 2023 році Данія піднялася на одну сходинку вгору до 9 місця в рейтингу найбільш інноваційних країн світу (табл. 2.10). Швейцарія, Швеція, Сполучені Штати, Велика Британія та Сінгапур є найбільш інноваційними економіками світу у 2023 році. Данія, як і раніше, входить в топ-10 серед абсолютної еліти найбільш інноваційних економік світу. У 2023 році Данія піднялася на одну сходинку до 9-го місця з 10-го у 2022 році.

Таблиця 2.11

Рейтинг країн за Глобальним індексом інновацій 2023 року

Місце	Країна	Оцінка
1	Швейцарія	67,6
2	Швеція	64,2
3	США	63,5
4	Велика Британія	62,4
5	Сінгапур	61,5
6	Фінляндія	61,2
7	Нідерланди	60,4
8	Німеччина	58,8
9	Данія	58,7
10	Південна Корея	58,6

Джерело: складено автором за даними [53].

Також на ранг вплинули численні геополітичні виклики, тривала невизначеність та зниження інвестицій в інновації після буму 2021 року. У 2023 році продовжували зростати наукові публікації, дослідження та розробки, венчурні угоди (але не їхня вартість) та патенти. Однак темпи зростання були нижчими, ніж надзвичайне збільшення у 2021 році [55].

Провідні економіки світу завжди керувалися інноваціями. Від винаходу енергії пари й електрики до розвитку штучного інтелекту – наука й технології вивели промисловість і суспільство на новий рівень. У сучасному цифровому світі країни, які надають пріоритет і розвивають інновації, мають кращі можливості для вирішення глобальних викликів, від зміни клімату до криз у сфері охорони здоров'я. Ці країни є піонерами «хвилі цифрових інновацій, побудованих на штучному інтелекті (ШІ), суперкомп'ютерах і автоматизації, а також хвилі глибоких наукових інновацій, заснованих на біотехнологіях і нанотехнологіях». Данія посідає 3-тє місце за рівнем розвитку інфраструктури, очолюючи список за екологічними показниками в цій категорії [56].

Данія демонструє вагомі досягнення в галузі інноваційної та дослідницької діяльності, що є ключовим елементом її економічного успіху. Значна частина ВВП країни інвестується в дослідження та розробки, створюючи основу для технологічного прогресу і революційних відкриттів. Висококваліфікована робоча сила, яка постійно вдосконалює свої навички завдяки освіті та навчанню впродовж життя, забезпечує готовність країни до викликів швидкозмінного глобального середовища.

Бізнес-середовище Данії вирізняється прозорістю, стабільністю та низьким рівнем корупції, що створює сприятливі умови для підприємництва та залучення іноземних інвесторів. Ця перевага підкріплюється активною співпрацею між науковими установами, дослідницькими центрами та приватним сектором, формуючи динамічну екосистему для впровадження інновацій.

Цифровізація є ще одним ключовим чинником розвитку країни. Данія вирізняється потужною цифровою інфраструктурою та ефективними електронними урядовими послугами, що сприяють підвищенню продуктивності та підтримують розвиток інновацій. Крім того, Данія є

лідером у сфері сталого розвитку, зокрема у відновлюваній енергетиці та екологічно чистих технологіях. Її амбітні цілі у сфері екологічної стійкості роблять країну привабливим центром для компаній, орієнтованих на створення стійкого майбутнього.

Особливо перспективними є інвестиції в екологічно чисті технології, медико-біологічні науки та технологічний сектор. Сфера чистих технологій пропонує унікальні можливості для розвитку інновацій у вітроенергетиці, очищенні води та інших екологічних рішеннях. У медико-біологічному секторі Данія виділяється передовими дослідженнями у фармацевтиці та біотехнологіях, забезпечуючи сприятливі умови для впровадження новаторських рішень. Технологічна галузь країни пропонує розвинену інфраструктуру для стартапів та інкубаторів, що сприяє створенню інноваційних продуктів та виходу на глобальні ринки [57].

Таким чином, Данія поєднує сильну інноваційну базу, сприятливе бізнес-середовище, високий рівень цифровізації та екологічну орієнтацію, що робить її ідеальним місцем для інвестицій і співпраці в різних галузях.

Висновки до другого розділу

1. Данія є одним із найпривабливіших ділових середовищ у світі, демонструючи високу політичну, економічну та регуляторну стабільність. Данія зосереджує зусилля на підвищенні міжнародної конкурентоспроможності шляхом підтримки інноваційної діяльності, розвитку освіти та впровадження політик сталого розвитку. Сильні сторони країни включають високий рівень інвестицій у дослідження, розвиток людського капіталу та стратегічну інтеграцію інновацій у ключові галузі. Такий підхід дозволяє забезпечити стабільне економічне зростання і зміцнити її позиції на міжнародних ринках. Успішний досвід Данії

підтверджує важливість інновацій і сталого розвитку як основи для підвищення конкурентоспроможності країни.

2. Згідно з рейтингом IMD 2024, для збереження конкурентоспроможності важливий комплексний підхід, який включає стабільність економіки, інновації, розвиток людського капіталу та інфраструктуру. Хоча Данія зазнала деякого спаду в економічних показниках, вона все ж утримує високі позиції завдяки стабільній політиці та сильній інфраструктурі. Однак для забезпечення подальшого розвитку та адаптації до змін на світовій арені країна має інвестувати в модернізацію технологій, цифрову трансформацію та створення сприятливих умов для іноземних інвестицій.

3. Данія залишається конкурентоспроможною завдяки ефективному управлінню, стабільному бізнес-середовищу та високим позиціям у міжнародних рейтингах, зокрема завдяки своєму Індексу людського розвитку (ІЛР), який відображає високий рівень соціального та економічного розвитку країни. Країна забезпечує сприятливий інвестиційний клімат і високий рівень економічної свободи, що приваблює міжнародних партнерів. Водночас Данія стикається з деякими економічними викликами, але її стійкість і ефективність урядування, а також постійні інвестиції в людський капітал, дозволяють підтримувати лідируючі позиції в глобальній економіці.

РОЗДІЛ 3. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ДАНІЇ

3.1. Потенціал підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії

У сучасних умовах глобалізації та посилення економічної конкуренції ключовою метою національних урядів є забезпечення високого рівня конкурентоспроможності країни на міжнародній арені. Конкурентоспроможність є комплексним показником, який відображає здатність держави ефективно використовувати наявні ресурси, залучати інвестиції, впроваджувати інновації та забезпечувати високу якість життя громадян. Для оцінки й підвищення конкурентоспроможності важливо ідентифікувати основні фактори, які визначають її динаміку.

Данія є однією з провідних країн світу за рівнем конкурентоспроможності, що зумовлено розвитком інноваційної діяльності, високими стандартами управління, а також сприятливим економічним та соціальним середовищем. Проте збереження та подальше зміцнення цієї позиції вимагає системного аналізу чинників, які впливають на конкурентоспроможність, а також розробки ефективної стратегії їх використання.

Здійснимо оцінку потенціалу підвищення конкурентоспроможності Данії за допомогою методів кореляційно-регресійного аналізу. У якості залежної змінної обрано Індекс конкурентоспроможності IMD (Y), а серед незалежних змінних виступають ключові економічні, соціальні та інституційні показники, такі як Глобальний індекс інновацій (X1), рівень корумпованості (X2), Індекс економічної свободи (X3), Індекс людського розвитку (X4), валовий внутрішній продукт (ВВП) (X5) та обсяг експорту товарів і послуг (X6).

Аналіз взаємозв'язків між цими показниками дозволить не лише ідентифікувати найбільш значущі чинники впливу, але й сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення конкурентоспроможності Данії в умовах сучасних викликів і можливостей глобальної економіки.

Таблиця 3.1

Початкові дані для побудови регресійної кореляції

Рік	Y	X1	X2	X3	X4	X5	X6
2013	83,514	58,34	91	76,1	0,933	343,58	188,38
2014	84,04	57,52	92	76,1	0,932	352,99	192,78
2015	87,077	57,7	91	76,3	0,936	302,67	167,74
2016	91,754	58,45	90	75,3	0,943	313,12	167,29
2017	95,558	58,7	88	75,1	0,944	332,12	182,92
2018	96,385	58,39	88	76,6	0,942	356,84	201,83
2019	93,425	58,44	87	76,7	0,946	346,5	203,21
2020	99,496	57,53	88	78,3	0,946	354,76	195,54
2021	96,667	57,3	88	77,8	0,947	405,69	238,15
2022	100	55,9	90	78	0,952	400,17	280,17
2023	100	58,7	90	77,6	0,954*	404,2	278,93

Примітка: * – числове значення Індексу людського розвитку в 2023 році було прораховано завдяки лінійному тренд-аналізу, також ймовірність зробленого прогнозу велика, що підтверджується коефіцієнтом апроксимації (88,68%) (додаток А).

Джерело: складено автором за даними [8, 21, 24, 39, 53, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79].

На основі проведеного аналізу можна зробити наступний висновок. Множинний R (множинний коефіцієнт кореляції) дорівнює 0,961642377, тобто це дуже високий коефіцієнт кореляції, що свідчить про дуже сильний лінійний зв'язок між залежною змінною (Індекс конкурентоспроможності IMD) та незалежними змінними.

R-квадрат (Коефіцієнт детермінації) (0,924756061) свідчить, що 92,48% змін залежної змінної пояснюються включеними у модель незалежними

змінними, тобто 92,48% варіацій у значеннях залежної змінної (Індексу конкурентоспроможності IMD) можна пояснити впливом цих шести незалежних змінних, врахованих у моделі. Іншими словами, зміни в цих показниках значною мірою визначають коливання в значеннях Індексу конкурентоспроможності.

Скоригований R-квадрат (скоригований коефіцієнт детермінації) дорівнює 0,811890153. Скоригований коефіцієнт враховує кількість незалежних змінних та спостережень, а його досить високе значення підтверджує, що модель добре відповідає наявним даним.

Стандартная похибка (2,661373093) показує середнє відхилення фактичних значень від прогнозованих.

Розглядаючи коефіцієнти регресії та їх значення в контексті індексу конкурентоспроможності (IMD), можна зробити такі висновки:

Вільний член: -677,46. Це значення залежної змінної, ймовірно, Індексу конкурентоспроможності, за умови, коли всі незалежні змінні дорівнюють нулю. Вільний член може не мати реального економічного значення, але він необхідний для формулювання базової точки для моделі.

X 1 (Глобальний індекс інновацій): -0,5463. Негативний коефіцієнт вказує на те, що зі збільшенням значення цього показника на 1 одиницю, Індекс конкурентоспроможності зменшується на 0,5463 одиниць, при інших рівних умовах.

X 2 (Рівень корумпованості): -0,3979. Це також негативний коефіцієнт, що означає зниження Індексу конкурентоспроможності при збільшенні рівня корумпованості на 1 одиницю. Тобто, підвищення рівня корупції має негативний вплив на конкурентоспроможність країни.

X 3 (Індекс економічної свободи): 0,5843. Позитивний коефіцієнт означає, що зростання економічної свободи на 1 одиницю сприяє

підвищенню Індексу конкурентоспроможності на 0,5843 одиниць, що свідчить про важливість економічної свободи для конкурентоспроможності.

Х 4 (Індекс людського розвитку): 839,6649. Це дуже великий позитивний коефіцієнт, який вказує на те, що зростання індексу людського розвитку на 1 одиницю призводить до значного підвищення Індексу конкурентоспроможності, що підкреслює роль соціальних показників у покращенні конкурентоспроможності країни.

Х 5 (ВВП): 0,0429. Дуже малий позитивний коефіцієнт свідчить про те, що зміни цього показника мають незначний вплив на Індекс конкурентоспроможності.

Х 6 (Експорт товарів та послуг): -0,0668. Негативний коефіцієнт вказує на те, що зростання цього показника має незначний негативний вплив на Індекс конкурентоспроможності.

Таблиця 3.2

Результати побудови кореляційно-регресійної моделі

Регресійна статистика								
Множинний R	0,961642377							
R-квадрат	0,924756061							
Скоригований R-квадрат	0,811890153							
Стандартна похибка	2,661373093							
Спостереження	11							
Дисперсійний аналіз								
	df	SS	MS	F	Значення F			
Регресія	6	348,198728	58,03312133	8,193404694	0,030658026			

Залишок	4	28,3316 2696	7,08290 6739					
Підсумок	10	376,530 3549						
	Коефі цієнти	Станда ртна похибка	t- статист ика	P- Значенн я	Нижні 95%	Верхні 95%	Нижні 95,0%	Верхні 95,0%
Y- перетин	- 677,46 00693	402,309 0779	- 1,68392 9363	0,16748 1066	- 1794,44 9139	439,529 0007	- 1794,44 9139	439,529 0007
Змінна X 1	- 0,5462 90703	1,36884 8792	- 0,39908 769	0,71021 7724	- 4,34682 4231	3,25424 2825	- 4,34682 4231	3,25424 2825
Змінна X 2	- 0,3979 12175	0,97541 507	- 0,40794 1385	0,70420 7862	- 3,10609 8571	2,31027 4221	- 3,10609 8571	2,31027 4221
Змінна X 3	0,5842 5799	1,40520 3376	0,41578 18	0,69890 75	- 3,31721 2046	4,48572 8026	- 3,31721 2046	4,48572 8026
Змінна X 4	839,66 48787	328,950 0352	2,55256 0537	0,06313 3771	- 73,6468 3652	1752,97 6594	- 73,6468 3652	1752,97 6594
Змінна X 5	0,0429 3922	0,08993 7049	0,47743 6393	0,65796 8384	- 0,20676 606	0,29264 4501	- 0,20676 606	0,29264 4501
Змінна X 6	- 0,0668 2322	0,10398 6715	- 0,64261 305	0,55545 7014	- 0,35553 6625	0,22189 0185	- 0,35553 6625	0,22189 0185

Джерело: розраховано автором.

Результат моделювання у вигляді рівняння:

$$\text{Індекс конкурентоспроможності Данії} = -677,46 - 0,55x_1 - 0,4x_2 + 0,58x_3 + 839,67x_4 + 0,043x_5 - 0,067x_6$$

Загалом, ці коефіцієнти в лінійній кореляційно-регресивній моделі вказують на те, що певні економічні та соціальні фактори, такі як індекс людського розвитку та економічна свобода, мають значущий вплив на конкурентоспроможність, в той час як інші змінні, як наприклад ВВП або експорт, мають менший або незначний вплив.

Дослідження підтверджує, що основними чинниками, які впливають на міжнародну конкурентоспроможність Данії, є рівень людського розвитку та економічна свобода. Результати свідчать, що для посилення

конкурентоспроможності Данії важливо підтримувати та покращувати індекс людського розвитку, розвивати інноваційну діяльність і зберігати високі стандарти управління. Особливу увагу слід приділити політиці зниження рівня корупції, адже навіть незначне підвищення цього показника негативно впливає на міжнародний рейтинг країни. Попри позитивні результати, регресійний аналіз також вказує на потенціал підвищення ефективності використання економічних ресурсів, таких як ВВП та експорт. Розробка стратегій, які інтегрують інноваційні технології та сприяють сталому розвитку, може стати ключовим інструментом для зміцнення позицій Данії на світовій арені.

Для подальшого розвитку конкурентоспроможності Данії необхідно зосередитися на підвищенні економічної свободи, удосконаленні регуляторного середовища та стимулюванні інновацій. Використання отриманих результатів дослідження дозволить уряду Данії адаптувати стратегії до глобальних викликів, зокрема у сфері цифровізації, екологічної трансформації та міжнародної торгівлі.

3.2. Перспективні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії

В умовах глобальної економіки, яка швидко змінюється, підвищення міжнародної конкурентоспроможності є ключовим завданням для будь-якої країни, включаючи Данію. Основними показниками, на нашу думку, які впливають на цей процес, є інновації, зелені технології та сталий розвиток, цифровізація, а також людський капітал.

Данія є однією з провідних країн світу в питанні сталого розвитку та екологічних інновацій. Її досвід у переході до «зеленої» енергетики став прикладом для багатьох націй, які прагнуть досягти кліматичної нейтральності та підвищити ефективність використання ресурсів. Завдяки

амбітним державним ініціативам, активному розвитку технологій і стратегічному міжнародному співробітництву, Данія стала лідером у впровадженні сталих рішень, що сприяють економічному зростанню та створенню робочих місць.

За останні п'ять десятиліть Данія зайняла лідерські позиції в енергетичному переході завдяки амбітній державній політиці, технологічним інноваціям та впровадженню рішень у галузі відновлюваної енергетики як на суші, так і на морі. Вітрова енергетика стала центральним елементом енергетичної стратегії країни, яка також приділяє особливу увагу енергоефективності та раціональному використанню водних ресурсів, забезпечуючи максимальну цінність кожного ресурсу. Такі технологічні інновації, у поєднанні з прогресивними нормативними заходами у промисловості, транспорті, будівництві, сільському господарстві та містобудуванні, створили численні робочі місця та сприяли економічному зростанню [80].

Данія є однією з найбільш відкритих і взаємопов'язаних економік світу, що дозволяє компаніям і державним установам обмінюватися інноваційними рішеннями та досвідом, досягаючи більшого ефекту завдяки спільним зусиллям. Ключову роль у цьому процесі відіграє співпраця на національному та міжнародному рівнях, що стимулює впровадження інновацій за підтримки ризикового капіталу, далекоглядної політики та амбітних бізнес-підходів. Разом зі своїми іноземними партнерами Данія активно інтегрує інноваційні ідеї, що створює можливості для розвитку технологій та «зелених» інновацій, які можуть надихнути інші країни.

Одним із стратегічних напрямів є скорочення викидів парникових газів на 70% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Незважаючи на те, що на Данію припадає лише 0,1% світових викидів CO₂, її приклад і напрацювання у сфері екологічного

переходу слугують джерелом натхнення для міжнародної спільноти. Данія має 50-річний досвід та надійну основу для реалізації зелених ініціатив, що, разом із винахідливістю та інноваційними рішеннями, надає цінні орієнтири для великих економік.

Сучасний світ потребує глобального переходу до декарбонізації та електрифікації, і Данія вбачає в цьому ще одну можливість для співпраці державного і приватного секторів, яка сприятиме справедливому переходу до нульових викидів та сталого розвитку на міжнародному рівні [80].

Зелені технології та сталий розвиток суттєво підвищують конкурентоспроможність Данії. Вони допомагають країні стати світовим лідером у сфері екологічних інновацій, зокрема в вітровій енергетиці, що збільшує експортні можливості. Впровадження сталих практик знижує витрати на енергію та сировину, що дозволяє компаніям конкурувати за ціною на міжнародному ринку.

Ці технології також створюють нові робочі місця, стимулюючи економічне зростання та підвищуючи добробут населення. Співпраця з міжнародними партнерами та залучення інвестицій у сталий розвиток сприяє новим технологічним рішенням, що зміцнює позиції Данії на глобальному ринку. Таким чином, зелені технології та сталий розвиток є важливими для успішної зовнішньої торгівлі та економічного зростання Данії [81].

У сучасному світі цифровізація є невід'ємною складовою сталого розвитку та конкурентоспроможності країн. Данія, одна з найрозвиненіших цифрових економік, активно підтримує впровадження інноваційних рішень на державному рівні. З метою зміцнення своїх позицій у глобальному цифровому середовищі, данський уряд у 2022 році ухвалив Національну стратегію цифровізації на 2022–2026 роки. Ця стратегія спрямована на прискорення технологічного прогресу, забезпечення цифрової безпеки та інтеграцію сучасних технологій у різні сфери суспільного життя.

Національна стратегія передбачає реалізацію 61 ініціативи для розвитку цифрового суспільства та зміцнення його стійкості. Стратегія була створена відповідно до рекомендацій Партнерства уряду Данії з цифровізації, і її метою є підтримка інновацій у різних суспільних сферах для вирішення ключових соціальних проблем, створення цінності для громадян та підвищення ефективності роботи бізнесу. Основою стратегії стали дев'ять ключових поглядів, спрямованих на забезпечення розвитку цифрових рішень у сферах кібербезпеки, покращення державних послуг, зростання цифрових малих і середніх підприємств, охорони здоров'я, зеленого переходу, міжнародного партнерства та посилення цифрових компетенцій населення [82].

Уряд Данії обрав п'ять основних принципів для успішного впровадження цих поглядів. Ці принципи передбачають, що цифрові рішення повинні приносити користь всім членам суспільства, стимулюючи економічне зростання, конкурентоспроможність і продуктивність. Пріоритет надається безпеці, етичному підходу та відповідальності у цифровому розвитку, а також співпраці між державним і приватним секторами для досягнення ефективних рішень. Данія прагне використовувати відкриті дані як загальне благо для сприяння інноваціям і формування світового цифрового розвитку на своїх умовах, встановлюючи приклад для міжнародної спільноти.

Розвиток цифрових компетенцій є центральною частиною стратегії. Особливу увагу приділено підготовці дітей та молоді до цифрового суспільства. Цифрові навички мають бути інтегровані в навчальний процес ще на рівні початкової школи, зокрема через введення практичних елементів, а також через посилення підготовки майбутніх учителів у галузі технологій. Також уряд планує зміцнити цифрові навички випускників та працівників загалом через модернізацію освітніх програм на різних рівнях та введення

додаткових і безперервних програм для підвищення кваліфікації. Для стимулювання зростання та інновацій передбачається також подолання нестачі фахівців з ІТ та технологій шляхом збільшення кількості осіб, які мають необхідні знання в галузях ІТ, даних і програмування. Таким чином, до 2030 року Данія планує забезпечити громадянам можливості для здобуття цифрових навичок, що дозволить їм скористатися перевагами сучасного технологічного середовища [82].

Цифровізація грає важливу роль у підвищенні конкурентоспроможності Данії. Як одна з найрозвиненіших цифрових економік, Данія активно впроваджує інноваційні рішення в різних сферах життя, що сприяє економічному зростанню.

Одним із основних напрямків є розвиток цифрових навичок серед населення, зокрема серед молоді, що забезпечують підготовку кваліфікованих фахівців у сфері ІТ і технологій. Використання відкритих даних і підтримка співпраці між державним і приватним секторами сприяють розвитку інновацій.

Цифровізація дозволяє підвищити ефективність у таких сферах, як кібербезпека та державні послуги, що забезпечують їхню якість і доступність. Це, у свою чергу, робить країну більш привабливою для інвесторів і підприємств, що зміцнює її позиції на міжнародному ринку та сприяє створенню стабільного економічного середовища, готового до викликів [83].

Сьогодні інновації стали ключовим фактором для розвитку сучасних економік та підвищення якості життя населення. В умовах глобалізації та швидкого технологічного прогресу країни змушені шукати нові підходи для підвищення свого інноваційного розвитку, що безпосередньо впливає на їхню конкурентоспроможність на світовій арені.

Підвищення інноваційного розвитку Данії є важливою метою, що передбачає створення сприятливого середовища для творчості, досліджень, розробок та впровадження нових ідей і технологій. Це, в свою чергу, може призвести до економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та покращення якості життя населення.

Ключовим аспектом цього процесу є інвестиції в освіту та наукові дослідження. Необхідно посилити систему освіти, зосередившись на дисциплінах STEM (наука, технології, інженерія та математика), а також забезпечити належні ресурси для науково-дослідних установ, університетів і дослідницьких центрів. Співпраця між науковими установами, промисловістю та урядом стане важливим фактором для ефективної передачі знань і технологій.

Важливим напрямком є також підтримка підприємництва та стартапів. Створення сприятливого середовища для нових бізнес-ініціатив, яке включає доступ до фінансування, наставництва та можливостей для спілкування, сприятиме розвитку інноваційних ідей. Доцільно розвивати бізнес-інкубатори, акселератори, а також спростити регуляторні процеси для нових підприємств, зменшуючи бюрократичні бар'єри.

Захист інтелектуальної власності є ще одним важливим елементом для стимулювання інновацій. Посилення прав інтелектуальної власності допоможе захистити інтереси винахідників і творців, що в свою чергу підвищить зацікавленість у розвитку нових технологій. Ефективне дотримання законів про патенти, авторське право та товарні знаки має стати запорукою успішного впровадження інновацій [84].

Державні інвестиції та політика, спрямовані на дослідження та розробки, також відіграють важливу роль. Влада повинна виділяти фінансування на інноваційні проекти, розробляти політики, що

встановлюють чіткі цілі та пріоритети, а також надавати податкові пільги та субсидії для науково-дослідної діяльності.

Цифровізація та впровадження нових технологій можуть стати основою для розвитку економіки. Інвестиції в цифрову інфраструктуру, зокрема у високошвидкісний Інтернет, а також впровадження технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн і Інтернет речей, допоможуть країні залишатися конкурентоспроможною на глобальному рівні.

Розвиток кваліфікованої робочої сили є ще одним важливим аспектом підвищення інноваційності. Це передбачає впровадження освітніх і навчальних програм, які відповідають потребам сучасних галузей, а також акцент на постійному навчанні і підвищенні кваліфікації працівників.

Підтримка науково-дослідних установ шляхом надання сучасного обладнання та ресурсів дозволить розширити їхні можливості для проведення досліджень. Співпраця між дослідницькими установами та приватним сектором також сприятиме комерціалізації результатів наукових досліджень.

Міжнародна співпраця в наукових і інноваційних проєктах, а також участь у глобальних інноваційних мережах, консорціумах і ініціативах з обміну знаннями можуть суттєво підвищити інноваційність країни. Крім того, формування інноваційної культури, визнання та винагорода креативності, а також підвищення обізнаності про важливість інновацій для суспільства сприятимуть розвитку інноваційної екосистеми.

Підтримка малого та середнього бізнесу, який часто є основним рушієм інновацій, має стати пріоритетом. Загалом, підвищення інноваційності країни є довгостроковою справою, яка вимагає відданості різних зацікавлених сторін, включаючи уряд, приватний сектор, наукові кола та громадянське суспільство. Такий комплексний підхід, що охоплює освіту, дослідження,

підприємництво та сприяння культурі інновацій, здатен суттєво вплинути на конкурентоспроможність країни на міжнародній арені [84].

Інновації підвищують конкурентоспроможність Данії, сприяючи економічному зростанню через нові продукти й послуги, збільшуючи ВВП. Впровадження сучасних технологій покращує продуктивність підприємств, а також забезпечує швидку адаптацію до змін на ринку, що зміцнює позиції компаній. Сприятливе середовище для інновацій залучає іноземні інвестиції, а підтримка стартапів стимулює розвиток нових бізнес-ідей. Інвестиції в освіту формують висококваліфіковану робочу силу, а міжнародна співпраця в наукових проєктах покращує обмін знаннями. Формування культури інновацій, яка підтримує креативність, також сприяє пошуку нових рішень. Таким чином, інновації відіграють важливу роль у розвитку економіки та зовнішній торгівлі Данії [85].

У сучасному світі, що швидко змінюється, розвиток кваліфікованої робочої сили набуває надзвичайної важливості для забезпечення економічної стабільності та конкурентоспроможності. Різноманітні фактори, такі як технологічні інновації, зміни в попиті на трудові ресурси та глобалізація, вимагають від працівників адаптації та постійного вдосконалення своїх навичок. Ефективне навчання та освіта стають не лише ключем до особистісного зростання, але й необхідними умовами для економічного прогресу на рівні держави. Визначення шляхів для формування та підтримки кваліфікованої робочої сили стає важливим завданням для урядів, бізнесу та суспільства в цілому, оскільки вони мають потенціал для забезпечення сталого розвитку та інновацій, Данія не є виключенням.

Розкриття потенціалу людського капіталу можливе через створення культури інновацій, що забезпечує сприятливе середовище для обміну ідеями та підтримує внутрішнє підприємництво. Різноманітність та інклюзія залучають працівників з різним досвідом та поглядами, що веде до кращих

інноваційних результатів. Використання сучасних технологій, таких як штучний інтелект, розширює можливості співробітників, а системи винагород мотивують їх до внесення нових ідей.

Сприяння розвитку кваліфікованої робочої сили є не лише економічною потребою для Данії, а й шляхом до підвищення загального добробуту та сталого розвитку через зростання людського капіталу [86].

Людський капітал є критично важливим для підвищення конкурентоспроможності Данії та її торговельних можливостей. По-перше, кваліфікована робоча сила стимулює інновації та підвищує продуктивність, що дозволяє компаніям ефективніше конкурувати на ринку. По-друге, адаптивність працівників до змін на ринку забезпечує швидку реакцію на нові потреби споживачів.

Крім того, високий рівень освіти залучає іноземні інвестиції, сприяє розширенню міжнародних торговельних можливостей і забезпечує економічну стійкість. Нарешті, різноманітність у складі людського капіталу приносить нові ідеї, що підтримує інновації та соціальну інтеграцію. Таким чином, розвиток людського капіталу є ключем до економічного зростання і конкурентоспроможності Данії [87].

Основні шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії, наведені на рис. 3.1.

Першим шляхом підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії є розвиток зелених технологій та сталого розвитку. Данія прагне стати лідером у енергетичному переході, що включає в себе активний розвиток вітрової енергії як на суші, так і на морі. Країна не лише максимізує енергоефективність та оптимізує використання ресурсів, а й стимулює економічне зростання через інноваційне регулювання, яке забезпечує нові робочі місця в ключових секторах. Важливими аспектами цього напряму є міжнародна співпраця, що включає інтеграцію екологічних інновацій, а

також досягнення амбітних кліматичних цілей, зокрема скорочення викидів парникових газів на 70% до 2030 року та досягнення кліматичної нейтральності до 2050 року. Ці зусилля сприяють глобальному експорту «зелених» рішень, що є важливим елементом міжнародної конкурентоспроможності.

На нашу думку, підвищення рівня цифровізації є важливою складовою у комплексі заходів з підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії. Цей напрям передбачає суттєве підвищення рівня кібербезпеки та інформаційної безпеки, що є критично важливим для захисту даних громадян і бізнесу. Данія також прагне покращити доступність сервісів для населення та підприємств, оптимізуючи час обслуговування через впровадження новітніх технологій в державному секторі. Підтримка цифрового зростання малих і середніх підприємств (МСП) є ще одним важливим аспектом, адже це забезпечує розвиток бізнесу в умовах цифрової трансформації.

Ще одним важливим шляхом підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії є розвиток інновації. Данія інвестує в освіту, акцентуючи увагу на STEM-дисциплінах, що дозволяє розвивати навички, необхідні для сучасного ринку праці. Підтримка підприємництва та створення сприятливого середовища для стартапів, спрощення регуляторних процесів і захист інтелектуальної власності стають основними пріоритетами. Державні інвестиції в інноваційні проєкти також мають вирішальне значення, оскільки вони забезпечують фінансування для нових ідей і технологій. Важливим є міжнародна співпраця в інноваційних мережах, що сприяє обміну знаннями та технологіями. МСП відіграють ключову роль у інноваційному розвитку, адже вони часто стають рушієм нових ідей.

Рис. 3.1. Основні шляхи підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії

Джерело: складено автором.

Розвиток людського капіталу – це стратегічна інвестиція в майбутнє будь-якої країни. Саме люди зі своїми знаннями, навичками та креативністю є рушійною силою економічного зростання та підвищення міжнародної конкурентоспроможності. Адаптація до технологічних інновацій та змін у попиті на трудові ресурси є критично важливою для економічної стабільності та конкурентоспроможності Данії. Освіта та професійна підготовка, що відповідають вимогам ринку праці, сприяють особистісному та професійному зростанню населення. Концепція навчання протягом усього життя, що включає онлайн-курси та стажування, допомагає постійно вдосконалювати навички. Роль уряду у підтримці фінансових ініціатив і стимулюванні інвестицій у навчальні програми є важливою для забезпечення розвитку робочої сили. Інклюзія та різноманітність у складі працівників також стимулюють інновації та покращують загальні результати в сфері розвитку людського капіталу.

Таким чином, інтегрований підхід Данії до розвитку зелених технологій, цифровізації, інновацій і людського капіталу може допомогти підвищити її міжнародну конкурентоспроможність. Стратегічні інвестиції в ці ключові сфери не лише сприяють сталому економічному зростанню, але й формують адаптивну робочу силу, готову до викликів сучасного ринку. Завдяки цьому Данія здатна впроваджувати інноваційні рішення, що зміцнюють її позиції на глобальній арені.

Висновки до третього розділу

1. Дослідження виявило, що основними факторами, які найбільше впливають на конкурентоспроможність Данії, є індекс людського розвитку та економічна свобода. Зокрема, зростання людського капіталу, яке включає освіту, професійну підготовку та інновації, має значний позитивний вплив на конкурентоспроможність країни. Водночас економічна свобода також відіграє важливу роль, сприяючи підвищенню рівня інвестицій та розвитку

бізнесу. Зміни в таких показниках, як ВВП та експорт, мають менший вплив, що вказує на те, що економічне зростання Данії залежить більше від інвестицій у соціальну та інституційну інфраструктуру, ніж від суто економічних параметрів. Загалом, для зміцнення міжнародної конкурентоспроможності важливими є стратегічні інвестиції в людський капітал та сприятливе економічне середовище.

2. Данія є однією з провідних країн у світі за рівнем конкурентоспроможності завдяки інтеграції інновацій, розвитку людського капіталу, впровадженню зелених технологій, сталого розвитку та цифровізації. Її досягнення у вітровій енергетиці, енергоефективності, цифровій трансформації та підтримці інновацій стали прикладом для багатьох держав. Інвестиції в освіту, підтримка наукових досліджень, співпраця між урядом, приватним сектором і міжнародними партнерами забезпечують динамічний розвиток економіки. Стратегічний підхід до скорочення викидів, впровадження цифрових рішень і створення сприятливого середовища для стартапів зміцнює позиції країни на глобальній арені. Завдяки цим зусиллям Данія демонструє приклад сталого економічного зростання, забезпечує високу якість життя громадян та залишається конкурентоспроможною в умовах швидких глобальних змін.

ВИСНОВКИ

1. Розглянуто теоретичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн. Майкл Портер у своїй «Діамантовій моделі» висуває чотири ключові складові, які визначають конкурентну перевагу країни: умови факторів виробництва, попит, розвиток підтримуючих галузей, а також конкуренція, структура та стратегія. Він наголошує на важливості інновацій, урядової підтримки та ролі національних особливостей для розвитку конкурентоспроможності. Поль Кругман, з іншого боку, застерігає від надмірного фокусування на конкурентоспроможності, наголошуючи на можливих негативних наслідках для соціальних аспектів економіки. У його підході важливо зберігати баланс між економічними та соціальними показниками, оскільки надмірна орієнтація на конкуренцію може призвести до втрати уваги до важливих суспільних питань. Таким чином, поєднання підходів Портера та Кругмана дає можливість комплексно аналізувати міжнародну конкурентоспроможність, враховуючи як економічні, так і соціальні аспекти, що дозволяє країнам досягти сталого розвитку.

2. Досліджено основні показники міжнародної конкурентоспроможності країн. У глобалізованому світі економічна конкурентоспроможність є важливим фактором, що визначає не лише економічний розвиток країн, а й їх здатність забезпечити сталий прогрес у різних сферах. Використання комплексних індексів, таких як Щорічник світової конкурентоспроможності, Індекс сприйняття корупції, Індекс економічної свободи, Індекс людського розвитку та Глобальний індекс інновацій, дозволяє отримати всебічну картину ефективності держав і їхніх економік. Ці індекси охоплюють широкий спектр аспектів, включаючи економічну стабільність, соціальні умови, інновації та урядову ефективність, що є ключовими для досягнення довгострокового успіху. Країни ж, які активно використовують ці показники для розвитку політики та стратегій, здатні покращити свою

конкурентоспроможність на міжнародній арені, створюючи сприятливі умови для бізнесу та інвестицій, забезпечуючи високий рівень життя для своїх громадян.

3. Визначено методичні підходи до дослідження міжнародної конкурентоспроможності країн. Методичну основу дослідження складають методи порівняння, аналізу та синтезу, індукції, узагальнення та систематизації. Порівняння виявляє схожості та відмінності між країнами, аналіз і синтез допомагають детально розглядати явища. Індукція дозволяє робити висновки з фактів, а узагальнення формулює закономірності. Метод систематизації організовує дані та визначає їх взаємозв'язки. Ці методи забезпечують комплексний підхід до оцінки конкурентоспроможності країн. Оцінка через кореляційно-регресійний аналіз дозволяє виявити зв'язки між показниками та створити моделі для прогнозування розвитку, що допомагає країнам покращити економіку та якість життя громадян.

4. Досліджено сучасний стан розвитку економіки Данії, яка є однією з найрозвиненіших країн світу з високим рівнем життя та стабільною соціально-орієнтованою ринковою економікою. Вона відзначається сильною залежністю від зовнішньої торгівлі, особливо з країнами ЄС та США, а експорт становить значну частку її ВВП. Данія є лідером у сфері «зелених» технологій, таких як офшорна вітроенергетика та енергоефективність, що забезпечує їй сталий економічний розвиток. Влада також зобов'язалася досягти вуглецевої нейтральності до 2050 року, що стало важливим фактором у її економічній стратегії. Однак економіка Данії стикається з такими викликами, як старіння населення та нестача робочої сили. Попри ці виклики, економіка продовжує демонструвати стабільне зростання та залишається привабливою для іноземних інвестицій.

5. Проаналізовано міжнародну конкурентоспроможність Данії у світових рейтингах. Данія продовжує утримувати провідні позиції у світових рейтингах міжнародної конкурентоспроможності завдяки ефективності

державного управління, бізнесової політики та розвиненій інфраструктурі. Однак незначне зниження рейтингу у 2024 році свідчить про необхідність подальшого вдосконалення економічних показників, зокрема в галузі міжнародної торгівлі, зайнятості та інвестиційної привабливості. Для збереження конкурентних переваг Данія має зосередитися на модернізації цифрової інфраструктури, стимулюванні інновацій, залученні іноземних інвестицій та адаптації до глобальних викликів. Це дозволить країні зберігати високий рівень продуктивності, добробуту громадян та стійкості економіки в умовах зростаючої глобальної конкуренції.

6. Проаналізовано фактори, що формують міжнародну конкурентоспроможності Данії, яка демонструє стійку міжнародну конкурентоспроможність, яка базується на поєднанні ефективного державного управління, прозорості економічної політики, високих соціальних стандартів і інноваційного розвитку. Незважаючи на певне погіршення окремих економічних показників, країна залишається серед світових лідерів завдяки потужним інституціям, низькому рівню корупції та прозорим умовам ведення бізнесу. Високі місця Данії в рейтингах за індексом економічної свободи, сприйняття корупції та людського розвитку підкреслюють її здатність створювати сприятливе середовище для економічного і соціального розвитку. Таким чином, Данія слугує прикладом країни, яка завдяки стратегічному використанню своїх сильних сторін продовжує утримувати провідні позиції у світі, навіть в умовах глобальних економічних і політичних викликів.

7. Проаналізовано потенціал підвищення конкурентоспроможності Данії. Дослідження конкурентоспроможності Данії показало, що основними чинниками, які впливають на її міжнародний рейтинг, є індекс людського розвитку та економічна свобода. Поліпшення соціальних стандартів і підтримка високих управлінських стандартів є важливими для зміцнення конкурентоспроможності країни. Окрім цього, зниження рівня корупції є

критичним для покращення міжнародного іміджу. Хоча економічні показники, як ВВП і експорт, мають певний вплив, найбільше значення має ефективне використання ресурсів і розвиток інновацій. Для подальшого зростання важливо адаптувати стратегії до глобальних викликів, таких як цифровізація та сталий розвиток.

8. Проаналізовано перспективні напрями підвищення міжнародної конкурентоспроможності Данії, яка демонструє приклад успішного підвищення міжнародної конкурентоспроможності завдяки комплексному підходу до сталого розвитку, інновацій, цифровізації та розвитку людського капіталу. Впровадження зелених технологій і прагнення до кліматичної нейтральності не лише сприяють екологічному переходу, а й зміцнюють економіку країни та створюють нові робочі місця. Акцент на інноваціях і цифровізації дозволяє Данії залишатися лідером у впровадженні сучасних технологій, що сприяють підвищенню продуктивності та приваблюють іноземні інвестиції.

Стійке економічне зростання забезпечується також через розвиток людського капіталу, що включає підтримку освіти, професійної підготовки та інтеграції цифрових навичок у всі сфери життя. Поєднання прогресивної державної політики, міжнародного співробітництва та інноваційного середовища робить Данію взірцем для інших країн, які прагнуть зміцнити свої позиції на світовій арені. Таким чином, багатовекторний підхід Данії є надійним фундаментом для сталого економічного розвитку та підвищення конкурентоспроможності в умовах глобалізації.

Дослідження міжнародної конкурентоспроможності Данії підтверджує, що її успіх на світовій арені ґрунтується на ефективному поєднанні економічних, соціальних та екологічних аспектів розвитку. Країна стабільно займає провідні позиції в міжнародних рейтингах завдяки розвиненій інфраструктурі, високим стандартам державного управління та ефективному використанню інновацій. Важливу роль у її конкурентоспроможності

відіграють впровадження зелених технологій, таких як офшорна вітроенергетика, а також активна цифровізація, що забезпечує сталий економічний розвиток і залучення іноземних інвестицій.

Соціальна стабільність, високий рівень освіти та розвитку людського капіталу є важливими факторами, що сприяють зростанню продуктивності та зміцненню соціального капіталу. Низький рівень корупції, прозорість економічної політики та високі стандарти управління створюють сприятливі умови для бізнесу та забезпечують довіру до країни на міжнародному рівні.

Модель розвитку Данії є прикладом для інших країн, що прагнуть досягти стійкої конкурентоспроможності. Її успіх демонструє важливість комплексного підходу, який охоплює всі сфери: економіку, соціальні аспекти та екологічну стійкість. Дана стратегія забезпечує країні не тільки високу продуктивність і економічне зростання, але й дозволяє зберігати стабільність у умовах глобальних викликів та швидко змінюваного середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Перерва О. П., Романчик Т. В., Перерва П. Г. Міжнародна конкурентоспроможність: особливості визначення: матеріали Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 15 січня 2024 року. Кривий Ріг : Роман Козлов, 2024. С. 146-148.
2. М. Е. Porter. The Competitive Advantage of Nations // Harvard Business Review. 1990. 21 p.
3. Король І. В. Дискусійні аспекти теорії конкурентоспроможності національної економіки // Ефективна економіка. 2013. № 2. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1812> (дата звернення: 15.01.2024).
4. Марченко І. С. Міжнародна конкурентоспроможність України в Європейському конкурентному просторі. Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2018. 233 с.
5. P. Krugman. Competitiveness: A Dangerous Obsession // Council on Foreign Relations. 1994. V. 73 (№ 2). 17 p.
6. Switzerland secures second spot in IMD's 2024 World Competitiveness Ranking. GGBA. URL: <https://ggba.swiss/en/switzerland-secures-second-spot-in-imds-2024-world-competitiveness-ranking/#:~:text=The%20IMD%20World%20Competitiveness%20Ranking%20evaluates%2067%20economies%20based%20on,%2C%20business%20efficiency%2C%20and%20infrastructure> (дата звернення: 09.01.2024).
7. Laurent Convent. IMD World Competitiveness ranking. 2023. URL: <https://www.kbc.com/en/economics/publications/imd-world-competitiveness-ranking%20.html> (дата звернення: 09.01.2024).
8. Corruption Perceptions Index. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/> (дата звернення: 09.01.2024).

9. The Index of Economic Freedom. Heritage.org. URL: <https://www.heritage.org/index/pages/about> (дата звернення: 10.01.2024).

10. What Is the Human Development Index (HDI)? Investopedia. URL: <https://www.investopedia.com/terms/h/human-development-index-hdi.asp> (дата звернення: 15.01.2024).

11. About the Global Innovation Index. WIPO. URL: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/about> (дата звернення: 15.01.2024).

12. GII Innovation Ecosystems & Data Explorer 2024. WIPO. URL: <https://www.wipo.int/gii-ranking/en/> (дата звернення: 17.01.2024).

13. Методи і техніка досліджень. Загальна методологія наукової. URL: https://elib.tsatu.edu.ua/dep/mtf/ophv_10/page3.html (дата звернення: 13.11.2024).

14. Аналіз і синтез, як методи наукового пізнання. Studies. URL: <https://studies.in.ua/shpora-filosofy/633-42-analz-sintez-yak-metodi-naukovogo-pznannya.html> (дата звернення: 13.11.2024).

15. Індукція та дедукція. Moodle ЗНУ. URL: [https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=489535#:~:text=%D0%86%D0%BD%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%E2%80%93%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2,%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20\(%D0%B4%D0%B5%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F\)](https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=489535#:~:text=%D0%86%D0%BD%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%D1%82%D0%B0%20%D0%B4%D0%B5%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F%20%E2%80%93%D0%BA%D0%BE%D0%BC%D0%BF%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%B2%D0%B7%D0%B0%D1%94%D0%BC%D0%BE%D0%BF%D0%BE%D0%B2,%D0%B7%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D0%B4%D0%BE%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D0%BA%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20(%D0%B4%D0%B5%D0%B4%D1%83%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F)). (дата звернення: 12.01.2024).

16. Узагальнення, порівняння. Moodle ЗНУ. URL: <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=489542> (дата звернення: 12.01.2024).

17. Загальнонаукові поняття. Кафедра гідрогеології. URL: <http://hydrogeology.univer.kharkov.ua/wp-content/uploads/2019/03/%D0%9B%D0%B5%D0%BA%D1%86.%D0%86%D1%81%D1%82.%D1%82%D0%B0-%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4.pdf> (дата звернення: 12.01.2024).

18. Ляшенко О. С. Засоби табличного процесу Microsoft Excel для прогнозування економічних процесів // Інтернаука. 2019. № 8. 12 с.

19. 2024 Investment Climate Statements: Denmark. U.S. Department of State. URL: <https://www.state.gov/reports/2024-investment-climate-statements/denmark/> (дата звернення: 09.09.2024).

20. Denmark – Economic Indicators. Moody’s Analytics. URL: <https://www.economy.com/denmark/indicators> (дата звернення: 09.09.2024).

21. GDP (current US\$) – Denmark. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.CD?locations=DK> (дата звернення: 09.09.2024).

22. GDP growth (annual %) – Denmark. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.MKTP.KD.ZG?locations=DK> (дата звернення: 09.09.2024).

23. GDP per capita (current US\$) – Denmark. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NY.GDP.PCAP.CD?locations=DK&start=2018> (дата звернення: 09.09.2024).

24. Exports of goods and services (current US\$) – Denmark. The World Bank. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/NE.EXP.GNFS.CD?end=2023&locations=DK&start=1966&view=chart> (дата звернення: 09.09.2024).

25. Imports of goods and services (current US\$) – Denmark. The World Bank. URL:

<https://data.worldbank.org/indicator/NE.IMP.GNFS.CD?locations=DK> (дата звернення: 09.09.2024).

26. The Danish economy's growth journey. Nordea. URL: <https://www.nordea.com/en/news/the-danish-economys-growth-journey> (дата звернення: 09.09.2024).

27. Nielsen J. S. Growth pause for the Danish economy. Nordea. 2024. URL: <https://www.nordea.com/en/news/growth-pause-for-the-danish-economy> (дата звернення: 13.09.2024).

28. Europa. Non-EA Member States, Denmark // Europa. 2020. № 22. P. 128-129 (дата звернення: 11.09.2024).

29. Roberts L. Business Round-Up: Danish exports growing despite 2020 hit. CPH Post. URL: <https://cphpost.dk/2021-01-21/news/business/business-round-up-danish-exports-growing-despite-2020-hit/> (дата звернення: 13.09.2024).

30. Denmark Exports By Country. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/denmark/exports-by-country> (дата звернення: 13.09.2024).

31. Denmark Imports By Country. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/denmark/imports-by-country> (дата звернення: 13.09.2024).

32. Denmark Exports By Category. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/denmark/exports-by-category> (дата звернення: 13.09.2024).

33. Denmark Imports By Category. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/denmark/imports-by-category> (дата звернення: 13.09.2024).

34. List of services exported by Denmark. Trade Map. URL: https://www.trademap.org/Service_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1|208|||||S00|1|3|1|2|2|1|5|1|1|1 (дата звернення: 14.09.2024).

35. List of services imported by Denmark. Trade Map. URL: https://www.trademap.org/Service_SelCountry_TS.aspx?nvpm=1%7c208%7c%7c%7c%7c%7c%7c%7cS00%7c1%7c3%7c1%7c1%7c2%7c1%7c5%7c1%7c1%7c1 (дата звернення: 14.09.2024).

36. Denmark Net Unemployment Rate. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/denmark/unemployment-rate> (дата звернення: 15.09.2024).

37. Denmark Foreign Direct Investment. Trading Economics. URL: <https://tradingeconomics.com/denmark/foreign-direct-investment> (дата звернення: 15.09.2024).

38. Invest in Denmark. LinkedIn. URL: https://www.linkedin.com/posts/invest-in-denmark_investindenmark-fdi-economicgrowth-activity-7148938734837657601-2s-d/ (дата звернення: 15.09.2024).

39. World Competitiveness Ranking 2023. European Commission. URL: <https://ec.europa.eu/newsroom/rtd/items/795355/en#:~:text=Denmark%2C%20Ireland%20and%20Switzerland%20are,2023%20IMD%20World%20Competitiveness%20Ranking> (дата звернення: 18.09.2024).

40. Index of the 30 most competitive countries in 2024. URL: <https://www.statista.com/statistics/273072/competitiveness-by-country/> (дата звернення: 19.09.2024).

41. 丹麥全球競爭力下滑至第3名. International Trade Administration. URL: <https://www.trade.gov.tw/Pages/Detail.aspx?nodeID=45&pid=785987> (дата звернення: 19.09.2024).

42. Switzerland secures second spot in IMD's 2024 World Competitiveness Ranking. GGBA. URL: <https://ggba.swiss/en/switzerland-secures-second-spot-in-imds-2024-world-competitiveness-ranking/> (дата звернення: 19.09.2024).

43. Ranked: The World's Most Competitive Countries (2019-2023). Visual Capitalist. URL: <https://www.visualcapitalist.com/cp/competitive-countries-rankings/> (дата звернення: 19.09.2024).

44. World Competitiveness Center. IMD. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-competitiveness-ranking/> (дата звернення: 19.09.2024).

45. Freedom in the world 2024. Denmark. Freedom House. URL: <https://freedomhouse.org/country/denmark/freedom-world/2024> (дата звернення: 19.09.2024).

46. OECD Economic Surveys: Denmark 2024. OECD. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-denmark-2024_d5c6f307-en.html (дата звернення: 19.09.2024).

47. Denmark Data Center Investment Analysis 2024: A \$2.62 Billion Market by 2029 – Opportunities in IT, Electrical, Mechanical Infrastructure, General Construction, and Tier Standards. Yahoo! Finance. URL: https://finance.yahoo.com/news/denmark-data-center-investment-analysis-102600487.html?guce_referrer=aHR0cHM6Ly93d3cuZ29vZ2xlLmNvbS8&guce_referrer_sig=AQAAAGy9XRbg3ax-5NlMFuLmMK6_YHdNTsLfb3JErleZjotrzFXBuMHqZomwVxexibQx308w6j7FSX9XLqI64gWkuE553x0DFfEK7bvy1C-qE9MLBYmYnqlr7y07CQNC4bSTmEapFyB20s0C24k44qZRt_GNl5kaluAqjOfcDkyn5tOf&guccounter=2 (дата звернення: 22.09.2024).

48. Denmark tops 2023 IMD World Competitiveness Ranking. China Daily. URL: <https://www.chinadailyhk.com/hk/article/336928> (дата звернення: 22.09.2024).

49. Corruption Perceptions Index. Transparency International. URL: <https://www.transparency.org/en/cpi/2023/> (дата звернення: 22.09.2024).

50. Torfing J., Bentzen T. Ø. The Danish Control–Trust Balance in Public Governance. Emerald Insight. 2022. URL:

<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/978-1-80043-712-820221007/full/html?skipTracking=true> (дата звернення: 22.09.2024).

51. Country ranking of the 2024 Index of Economic Freedom. Statista. URL: <https://www.statista.com/statistics/256965/worldwide-index-of-economic-freedom/#:~:text=2024%20Index%20of%20Economic%20Freedom&text=Switzerland%2C%20Ireland%2C%20Taiwan%2C%20and,rounded%20out%20the%20top%20five.&text=In%20order%20to%20calculate%20the,regulatory%20efficiency%2C%20and%20open%20markets> (дата звернення: 22.09.2024).

52. Economic Freedom Country Profile. Denmark. Heritage.org. URL: <https://www.heritage.org/index/pages/country-pages/denmark> (дата звернення:).

53. Conte N. Ranked: The Most Innovative Countries in 2023. Visual Capitalist. 2023. URL: https://www.visualcapitalist.com/most-innovative-countries-in-2023/#google_vignette (дата звернення: 23.09.2024).

54. World Intellectual Property Organization (WIPO). Global Innovation Index 2023. 2023. P. 16. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/dk.pdf> (дата звернення: 23.09.2024).

55. Denmark in top 10 among the world's most innovative countries. Danish Patent and Trademark Office. URL: <https://www.dkpto.org/news/2024/feb/denmark-in-top-10-among-the-worlds-most-innovative-countries-> (дата звернення: 25.09.2024).

56. Torkington S. These are the world's leading science and technology hotspots. WEF. 2023. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2023/10/innovation-technology-wipo-countries-ranking/> (дата звернення: 25.09.2024).

57. Denmark #1 in European Innovation. Ministry of Foreign Affairs of Denmark. URL: <https://investindk.com/insights/denmark-number-1-in-european-innovation> (дата звернення: 25.09.2024).

58. IMD World Competitiveness Scoreboard 2013. Issuu. URL: https://issuu.com/sge_usa_invest/docs/imd_world_competitiveness_scoreboard (дата звернення: 10.11.2024).

59. World Competitiveness Yearbook 2014. Research Gate. URL: https://www.researchgate.net/figure/World-Competitiveness-Yearbook-Source-http-wwwimdorg-wcc-news-wcy-ranking-T-h-e-W_fig4_270762098 (дата звернення: 10.11.2024).

60. IMD World Competitiveness Yearbook 2015 (IMD). Informetic Plus. URL: <https://www.informeticplus.com/imd-world-competitiveness-yearbook-2015-imd> (дата звернення: 10.11.2024).

61. IMD world competitiveness scores 2016. LinkedIn. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/imd-world-competitiveness-scores-2016-charalampos-mantelis/> (дата звернення: 10.11.2024).

62. 2017 World Competitiveness-Ranking. Slide Share. URL: <https://www.slideshare.net/slideshow/2017-world-competitivenessranking-76568045/76568045> (дата звернення: 10.11.2024).

63. The 2018 IMD World. Akipress. URL: https://st-0.akipress.org/st_runews/.storage/runews9/files/bf64b99db5fa2fbc3bda52c46f7a75b5.pdf (дата звернення: 10.11.2024).

64. IMD World Competitiveness Yearbook 2019. Studocu. URL: <https://www.studocu.com/row/document/university-of-ibadan/mathematics/imd-wcy-2019-abstract/61800673> (дата звернення: 10.11.2024).

65. IMD World Competitiveness Yearbook 2020. Studocu. URL: <https://www.studocu.com/row/document/university-of-ibadan/mathematics/imd-world-competitiveness-booklet-2020/61800690> (дата звернення: 10.11.2024).

66. IMD World Competitiveness Yearbook 2021. IMD. 2021. 558 p. URL: https://eecdf.org/App_UpLoad/file/20220525/20220525090422_5165.pdf (дата звернення: 10.11.2024).

67. IMD World Competitiveness Yearbook 2022. IMD. 2022. 127 p. URL: <https://www.investchile.gob.cl/wp-content/uploads/2023/06/imd-world-competitiveness-booklet-2022-1.pdf> (дата звернення: 10.11.2024).

68. The Global Innovation Index 2013: The Local Dynamics of Innovation. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2013. 417 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/economics/gii/gii_2013.pdf (дата звернення: 10.11.2024).

69. The Global Innovation Index 2014: The Human Factor in Innovation. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2014. 429 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/economics/gii/gii_2014.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

70. The Global Innovation Index 2015: Effective Innovation Policies for Development. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2015. 453 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_gii_2015.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

71. The Global Innovation Index 2016: Winning with Global Innovation. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2016. 451 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2016.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

72. The Global Innovation Index 2017: Innovation Feeding the World. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2017. 463 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2017.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

73. The Global Innovation Index 2018: Energizing the World with Innovation. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2018. 430 p. URL:

https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2018.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

74. The Global Innovation Index 2019: Creating Healthy Lives—The Future of Medical Innovation. Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2019. 451 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2019.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

75. The Global Innovation Index 2020: Who Will Finance Innovation? Cornell University, INSEAD, World Intellectual Property Organization (WIPO). 2020. 448 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2020.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

76. Global Innovation Index 2021: Tracking Innovation through the COVID-19 Crisis. WIPO. 2021. 226 p. URL: https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_pub_gii_2021.pdf (дата звернення: 11.11.2024).

77. Global Innovation Index 2022: What is the future of innovationdriven growth? WIPO. 2022. 266 p. URL: <https://www.wipo.int/documents/d/global-innovation-index/docs-en-wipo-pub-2000-2022-en-main-report-global-innovation-index-2022-15th-edition.pdf> (дата звернення: 11.11.2024).

78. Index of Economic Freedom. Heritage.org. URL: <https://www.heritage.org/index/pages/all-country-scores> (дата звернення: 12.11.2024).

79. Subnational HDI. Global Data Lab. URL: <https://globaldatalab.org/shdi/table/shdi/DNK/?levels=1+4&years=2022+2021+2020+2019+2018+2017+2016+2015+2014+2013&interpolation=0&extrapolation=0> (дата звернення: 12.11.2024).

80. Denmark's green transition. State of Green. URL: <https://stateofgreen.com/en/about/denmarks-green-transition/> (дата звернення: 03.11.2024).

81. Keynote of EVP Vestager for the First Annual RRP Event - A Green and Digital Recovery for Denmark. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_23_1788 (дата звернення: 29.10.2024).

82. Krasavina A. Denmark - National Strategy for Digitalization 2022-2026. Digital Skills & Jobs Platform. 2023. URL: <https://digital-skills-jobs.europa.eu/en/actions/national-initiatives/national-strategies/denmark-national-strategy-digitalization-2022-2026> (дата звернення: 29.10.2024).

83. Hurduzeu G., Lupu I., Lupu R., Filip R. I. The Interplay between Digitalization and Competitiveness: Evidence from European Countries. MDPI. 2022. URL: <https://www.mdpi.com/2075-4698/12/6/157> (дата звернення: 03.11.2024).

84. How to increase the Innovation index of a country? ACRID Network. URL: <https://acridnetwork.com/how-to-increase-the-innovation-index-of-a-country/> (дата звернення: 03.11.2024).

85. Cherif R., Hasanov F. Competition, Innovation, and Inclusive Growth. IMF eLibrary. 2021. URL: <https://www.elibrary.imf.org/view/journals/001/2021/080/article-A001-en.xml> (дата звернення: 05.11.2024).

86. Humankapital Investitionen in Humankapital fuer ein Gleichgewicht bei Vollbeschaeftigung. Faster Capital. URL: <https://fastercapital.com/de/inhalt/Humankapital--Investitionen-in-Humankapital-fuer-ein-Gleichgewicht-bei-Vollbeschaeftigung.html> (дата звернення: 05.11.2024).

87. Human capital development. MMI. URL: https://mmi.sumdu.edu.ua/wp-content/uploads/mmi/volume-13-issue-1/A563-2022_08_Nakhverdyan%20et%20al.pdf (дата звернення: 05.11.2024).

88. Кваліфікаційна робота магістра : методичні рекомендації до виконання (для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти спеціальності «Міжнародні економічні відносини») / уклад. Л. І. Григорова-Беренда, О. А. Довгаль, Н. А. Казакова, С. А. Касьян, Н. В. Непрядкіна, О. В. Ханова. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 44 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

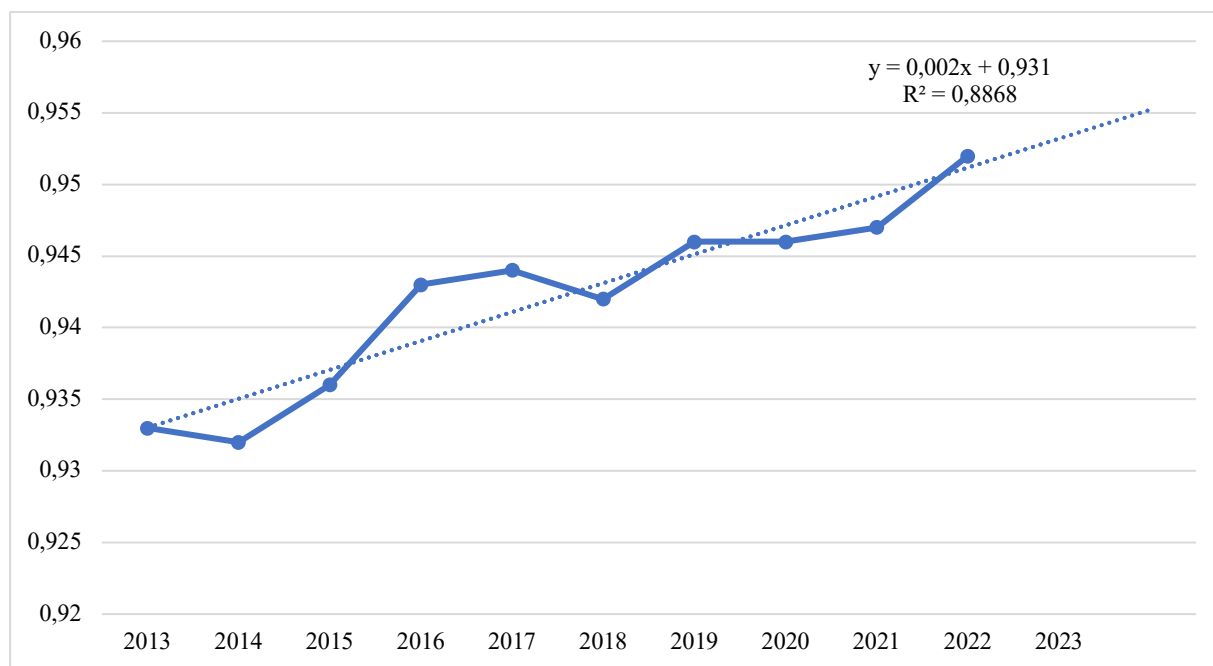

Рис. А. Динаміка Індексу людського розвитку
Джерело: складено автором за матеріалами [79].